"አገርና ታሪክ አይሞትም የታሪክንም ክብር የሚጠብቀው ትውልድ ነው!"
ቀ. ኃ. ሥ.

ሞዓ አንበሳ

"የኢትዮጵያ ሕዝብ እንደ ነብር መልክ ዝንጉርጉር ነው ። ኅብረ ቀለምነት የውበትና የጌጥ እንጂ የልዩነት ማሳያና መታወቂያ አይደለም ። አይሆንም ።"
ቀ አ ሥ

፩ኛ ዓመት ቁጥር ፬ | ሐምሌ ፲፭ ቀን ፲፱፻፹፭ ዓ.ም. ተመሠረተ | ስልክ ቁጥር 158372 | ፖ.ሣ.ቁ. 21952 | ዋጋ 0·75 ሣ በክ·ሀገር 0·80 ሣ

በአዲስ አበባ ከተማ

የግርማዊ ቀዳማዊ ዐፄ አምኃ ሥላሴ ፭ኛ ዓመት የዘውድ በዓል ተከበረ

ግርማዊ ቀዳማዊ አፄ አምኃ ሥላሴ ንጉሠ ነገሥት ዘ-ኢትዮጵያ በእንግሊዝ ሀገር በስደት በነበሩበት ጊዜ በ1980 ዓ·ም· መጋቢት 27 ቀን የንጉሠ ነገሥት ዘውድ የተቀዳጁበትን አምስተኛ ዓመት የዘውድ በዓል ምክንያት በማድረግ አዲስ አበባ ከተማ የሚገኘው የሞዓ አንበሣ ዙፋናዊ አሰባሳቢ አካል በዓሉን አስመልክቶ አዲስ አበባ ከተማ በሜክሲኮ አደባባይ· በሚገኘው በመብራት ኃይል አዳራሽ ውስጥ ስብሰባ አካሒዷል ።

በዚሁ ስብሰባ ላይ ቁጥራቸው በዛ ያሉ የድርጅቱ ደጋፊዎችና አባላት ከተጠበቀው በላይ አዳራሹን ሞልተውትና በቦታ ጥበት ተጨናንቆ ታይቷል ።

በዚሁ ዕለት የግርማዊነታቸውን መልዕክት አቶ አበራ ሞልቶት የቅስቀሳና ማሕበራዊ ጉዳይ ም/ሊቀመንበር ለተሰበሰበው ሕዝብ በንባብ በአሰሙበት ጊዜ ደጋፊዎቹና አባላቱ በሙሉ ከተቀመጡበት ተነስተው በታላቅ አክብሮትና ፀጥታ በሰፊነበት መልክ ሆነው አዳምጠዋል።

ግርማዊ ቀዳማዊ አፄ አምኃ ሥላሴ ንጉሠ ነገሥት ዘኢትዮጵያ

የግርማዊ ቀዳማዊ አፄ አምኃሥላሴ መልእክት

የኢትዮጵያ ሕዝብ ሆይ፡

በተለይም የተወደዳችሁ የሞዓ አንበሳ ዙፋናዊ አሰባሳቢ አካል አባላት፡

መጋቢት 27 ቀን 1980 ዓ· ም· በስደት በእንግሊዝ ሀገር በሎንደን ከተማ ዘውድ የጫንበትን ቀን አምስተኛ ዓመት ለመጀመሪያ ጊዜ በሀገራችን ለማክበር ወስናችሁ በዝግጅት ላይ መሆናችሁን በመስማታችን ልባች ሐዘን በተቀላቀለበት ደስታ ተሞልቷል።

የምንወደው ፈጣሪአችን ፈቃዱ ሆኖ በመሐከላችሁ በቅርቡ ተገኝተን የንግሡን ሥርዓት በውድ ሀገራችን ፈጽመን በዓሉን አብረን እንድናከብር እንፀልያለን ።

በርቱ እግዚአብሔር ይርዳችሁ ። የኢትዮጵያን አንድነት እግዚአብሔር ይጠብቅ ።

ግርማዊነታቸው ከዚህ የመልካም ምኞት መግለጫ በኋላ ቀጥሎ ያለውን መመሪያ ሰጥተዋል ።

"በተለያዩ አጋጣሚዎች ሁሉ ደጋግመን እንዳስረዳነው በኤርትራ በኩል ይደረጋል የተባለው ውሣኔ ሕዝብ ፈጽሞ የማይደገፍና አላስፈላጊ ነው ።

ከ17 ዓመታቱ የደርግ ብልሹ አስተዳደርና ባስከተለውም ሕዝብ ሰቆቃው በኋላ ፣ ከማንኛውም በላይ ሆኖ መታየት የሚገባው የብሔር አንድነት ነው ።

የደርግ ጨቋኝ መንግሥት ኢትዮጵያን በሙሉ ሣይለያይ አሠቃይቶ የአለፈ ነው ። ሀገሪቱን ክልል ሣይሰጥ ወሰን ሣይገድበው ያላደረሰው ሰቆቃውና ሙከራ የለም ፣ በዚሁ ዓይነት የኤርትራ ሕዝቦችም ከፍተኛ ስቃይና ሀዘን ደርሶባቸዋል ። ምሬታቸው ተደጋፊ ነው ። ይህ ዕልቂትና ዘግናኝ ግድያ የተፈፀመው በመላ ኢትዮጵያ በመሆኑ ኤርትራ ለብቻ ልትገነጠል ይገባል መባሉ ግን መላ ሕዝባችንን አሣዝኗል ።

የኤርትራ ውሣኔ ሕዝብ በዕቅዱም አቅጣጫ ሆን ከአፈጻጸሙ አንፃር የቆየ ቁስል የሚያድሽና የብሔር አንድነትና ዓላማ የበለጠ የሚያደናቅፍ ነው ።

ኤርትራ ፍጹም የኢትዮጵያ አካል ናት ። ለ60 ዓመታት የኢጣሊያ ቅኝ ግዛት ሆና ከመቆየቷ በስተቀር ከኢትዮጵያ ተለይታ አታውቅም ፣ ወደፊትም አትለይም። ስለዚህም የመገንጠል ዓላማ ሊነሣ አይገባውም ። የኤርትራ ሕዝብ ከሌላው የኢትዮጵያ ሕዝብ አንድ መሆኑን ለመገንዘብ የታሪክ ሊቅ መሆንም ሆነ በክልሉ በሰፊው መጓዝ አያስፈልግም ። ይህን አንድነት አለመረዳት ማለት ታሪክን መሠረዝና ሕዝብንም ማሣዘን ይሆናል ።

አንድ የሆኑትን ሕዝቦች ለመገንጠል የሚችል ምድራዊ ኃይል ሊኖር አይገባውም ።

በሰላምና ነፃነት ወቅት የኤርትራ ሕዝቦቻችን ከሌላው ኢትዮጵያ መገንጠል ይፈልጋሉ ብሎ ማመን የማይታለም ነው ። ከጂኦግራፊና ከኢኮኖሚክስ ባሻገር ሊቋረጡ የማይችሉ ብዙ የታሪክ የባህልና የሥጋ ዝምድናዎች አሉ ። በአሁኑ ወቅት ብዙ

ወደ ገጽ ፰ ዞሯል

ከውጭ አገር ጋዜጠኞች ጋር

የሞዓ አንበሳ ዙፋናዊ አሰባሳቢ አካል የቅስቀሳና የማህበራዊ አገልግሎት ምክትል ሊቀመንበር አቶ አበራ ሞልቶት ከቢ·ቢ·ሲ እና ከታይምስ መጽሔት ጋዜጠኞች ጋር የኤርትራን ሕዝበ ውሣኔ በተመለከተ ድርጅቱ ስላለው አስተያየት ውይይት አድርገዋል ።

የሞዓ አንበሣ ዙፋናዊ አሰባሳቢ አካል የበላይ ጠባቂ አፄ አምሐ ሥላሴ በተደጋጋሚ እንደገለጡት ሞዓ አንበሣ አሰባሳቢ አካል ውሣኔ ሕዝቡን እንደማይደግፈውና አላስፈላጊ ነው ብሎ እንደሚያምን አቶ አበራ አስረድተዋል ።

ውይይቱ የተደረገው በሞዓ አንበሣ ዙፋናዊ አሰባሳቢ አካል ጽ/ቤት ከቢ·ቢ·ሲ· ጋዜጠኛ ማክስ ጃሬትና ከታይምስ መጽሔቱ ከአንድሩ ፐርቪስ ጋር ሚያዝያ 7 ቀንና ሚያዝያ 9 ቀን 1985 ዓ·ም ነው ።

በሞዓ አንበሳ ዙፋናዊ አሰባሳቢ አካል
በየ15 ቀናት የሚዘጋጅ

ርእሰ አንቀጽ

የዘውድ በዓል አከባበር በአዲስ አበባ

በኢትዮጵያ ከ19 ዓመታት ወዲህ ለመጀመሪያ ጊዜ የዘውድ በዓልን በተመለከተ በስብሰባ መልክ በታላቅ ሥነ ሥርዓት ተከብሯል ። መድፍ ባይተኮስም የጦር ሠልፍ ባይሰለፍም አፍቃሬ ዘውድ የሆኑ ኢትዮጵያውያን አዲስ አበባ ከተማ ሚክሲኮ አደባባይ በሚገኘው የመብራት ኃይል አዳራሽ በብዛት ተሰባስበው በዓሉን በታላቅ ትዝታ አስታውሰዋል ።

አዳራሹ መፈናፈኛ እስኪያጣ በሕዝብ ተጨናንቆ የበዓሉን መከበር በታላቅ ናፍቆት ይጠባበቅ በነበረበት ፣ መጋቢት 25 ቀን 1985 ዓ·ም· ዕለተ ቀዳሚት ነበር ። የበዓሉን መጀመር በመግለጽ ኢትዮጵያ ሆይ ደስ ይበልሽ በማለት የኢትዮጵያ ሕዝብ መዝሙር ተዘመረ ። ቀጥሎም በዓሉን ያዘጋጀው አዲስ አበባ ከተማ የሚገኘው የሞዓ አንበሣ ዙፋናዊ አሰባሳቢ አካል ይህ በዓል የተደረገበት ዋና ምክንያት ግርማዊ ቀዳማዊ አፄ አምሐ ሥላሴ በእንግሊዝ አገር የነገሡበትን 5ኛ ዓመት የዘውድ በዓል አስመልክቶ በበዓሉ ሥነ ሥርዓት ላይ ለተሰበሰበው ሕዝብ ከግርማዊነታቸው የተላከውን መልዕክት አቶ አበራ ሞልቶት የሞዓ አንበሣ ዙፋናዊ አሰባሳባ አካል የቅስቀሳና የማሕበራዊ ጉዳይ ምክትል ሊቀመንበር አቀረቡ ። በዚህም ጊዜ በስብሰባው ላይ የነበሩ ተሳታፊዎች ፣ ደጋፊዎችና አባላት በሙሉ ከተቀመጡበት ብድግ ብለው ለንጉሠ ነገሥቱ ያላቸውን ታላቅ አክብሮት በመግለጽ የመልዕክቱ መግለጫ እስካበቃ ድረስ ቆመውና በፀጥታ ሆነው አዳምጠዋል ።

የግርማዊነታቸው መልእክት በኤርትራ ሊደረግ የታሰበው ውሳኔ ሕዝብ ፈጽሞ ተደጋፊነት የሌለው መሆኑን ገልጾአል ።

በመቀጠልም በመላ ኢትዮጵያ ኤርትራን ጨምሮ ለ17 ዓመታት ደርግ የፈጸመው ኢ ሰብአዊ ድርጊት ሁሉንም በማካተት የተፈጸመ ግፍ እንጅ የኤርትራን ሕዝብ ያልለየ መሆኑን መልእክቱ በጉልህ ያሳያል ።

…“ይህ ዘግናኝ ዕልቂት ግድያ የተፈጸመው ለመላ ኢትዮጵያ በመሆኑ ኤርትራ ለብቻ ልትገነጠል ይገባል መባሉ ግን መላ ሕዝባችንን አሳዝኗል” ሲል መልዕክቱ በአፅንዖት አሳስቧል ።

ግርማዊነታቸው በዚሁ መልእክታቸው ዛሬ ውሣኔ ሕዝብ ተብሎ በስም ለምርጫ የተመቻቸው በግብር ግን ሕዝብ በነፃ ያልተሳተፈበት ስመ ውሣኔ ሕዝብ ፣ በመሆኑ ሀገሪቱ ብትገነጠልም በኃይል የተደረገ መገንጠል ስለሆነ ነገ ሕዝቡ ፣ መልሶ በአንድነት ሕልውና ውስጥ ይለውጠዋል ብለዋል ።

ትክክል አባባል ነው ። ሕዝብ በነፃ ያልተካፈለበት ፣ ዴሞክራሲ ባልሰፈነበት ሀገር ውስጥ የሚካሔድ ሕዝበ ውሣኔ አፈና በመሆኑ የዚህ ውጤት የአህጉሩን ተጠሪ የአፍሪካ አንድነት ድርጅትንና የተባበሩት መንግሥታትን ከታሪክ ተጠያቂነት አያድናቸውም ።

ዛሬ በኢትዮጵያ የተደረገውና የኢትዮጵያን ሕዝብ ያሳዘነው ሕዝበ ውሣኔ መላ አፍሪቃን እንደገንና ዳቦ ቆራርጦ ለመከፋፈል ዋዜማ መሆኑን በግልጽ መረዳት ይሻል ።

ይህ የኤርትራ ብቸኛ ሕዝበ ውሣኔ ዛሬ በኢትዮጵያ ላይ ተፈጻሚነት ከአገኘ ነገ በሌላው አፍሪካ አገር የማይደገምበት ምክንያት ስለሌለ የአፍሪቃና የተባበሩት መንግሥታት የሚያተርፉት ነገር ቢኖር ዓለም አቀፍ ትዝብት መሆኑን ከወዲሁ እንዲያጠኑት መልዕክታችንን እናስተላልፋለን ።

የኢጣሊያንን ጦርነት በውጭ ሀገር ብዕር

ክፍል ፩

ግርማዊ ቀዳማዊ አፄ ኃይለ ሥላሴ ንጉሠ ነገሥት ዘኢትዮጵያ በጦር ልብስ

ነቢይ በሀገሩ አይከብርም እንደተባለው መንፈሳዊ አነጋገር የሀገሩ ሰው ስለራሱ ሀገር ያየውንና የሰማውን ከአባቶቹም በታሪክ ውርስነት የቀረጸውን ለታሪክ ዘገባ ማስተላለፍ ተገቢ በሆነ ነበር ።

አንባቢውም ይቀበለው አይቀበለው እንጅ ወሳኙ የታሪክ ማስረጃ ይዞ ሲቀርብ ነው ። ቢሆንም የአባቶችን ውርስ ታሪክ በዘመኑ በሚነሱ አንዳንድ ባለሥልጣኖች ፣ ታሪክ ሲነቀፍ የታሪክም ሐቅነት ሲገሰስ ይታያል ። ሆኖም ታሪክ ታሪክነቱን ውሎ ይደር እንጅ ሐቅነቱን አያዛንፈውም ።

ይህ አቀራረብ ደግሞ ታሪክን በዘመኑ ትዝብት ላይ በተራው ቀርጾት ከታሪክ እውነት ፈቀቅ አያደርገውም ። ሸፋፍኖ አልፋለሁ ማለት የእሳት ፍምን በጭድ እንደመሸፈን በመሆኑ ታሪክነቱን መስወር አይቻልም። ኢትዮጵያ ኢትዮጵያ ናት፣ አቤሲኒያም ይበሏት ከፋፍለውም አንድነቷንም ለያይተው አማራ ፣ ትግሬ ፣ ኦሮሞ ፣ ጉራጌ ፣ ወላይታ ፣ ከምባታ ፣ ወዘተ· የተባለው የጐሣ መጠሪያ ሁሉ ኢትዮጵያነቷን አይከፋፍልም ።

እያንዳንዳችን ኢትዮጵያውያን ፣ መጠሪያ የሆነ የተጸውዖ የሆነ ስም አለን ፣ ደበበ ፣ አስገዶም ፣ ፈይሣ ፣ ዘበርጋ ፣ ጠና ፣ ወዘተ· የተለያዩ መጠሪያዎች አሉን ። ግን የስማችን መለያየት የኢትዮጵያ ልጅነታችንን አይንደውም አንድነታችንንም አያፋልሰውም ፣ ይህ ድርጊት ብዙ ጊዜ በሃገራችን ኢጣሊያ ሳትቀር የሞከረችውና ሳይሰምርላት የከሸፈ ቀለሀ ሆኖ ቀርቷል ።

ጆሮ ማለት ከሥር ከመሠረቱ ያለውን ዜጋ ወረድ ብሎ የሚያዳምጥ ነው። የሚጠቀመው ከመንደር ፣ ከቀበሌ ፣ ከቀዬ ብንነሳ ኦሮሞ ከአማራ ፣ ትግሬ ከጉራጌ፣ ወላይታ ከከምባታ ፣ ወዘተ· ሳይለያዩ በኅብረት አሁንም ቢሆን ከአባቶቻችን የወረደላቸውን አንድነት ጠብቀው ተጠራርተው ሲገባበዙ ፣ ሲጋቡ አበልጅ ሲሆኑ ፣ እምቻ ሲሆኑ ፣ የጡት ልጅነት አባትነት ሲመሠረቱ እንጅ ዛሬም ቢሆንም ይህ ጽኑዕ የአንድንተ ሕልውና አልተናጋም ። ስብከቱና መሰል ድርጊቶች ግን በወኪሎቹ እየተላለፉ ላይ ላዩን በጆሮ ተሰምተው የትዝብት ሒሊናን ዳስሰው ያልፋሉ እንጅ ኢትዮጵያውያን ከኢትዮጵያዊነት አይዘልሉም ።

የጎጃም መኳንንት ወደ ጦርነት በተነሳሱበት ጊዜ

እንደታለመውማ ቢፈጸም ኖሮ ጎረቤት ከጎረቤት ጋር ባፋጀ ነበር ። ግን አልሆነም አይሆንምም ።

ታላቁ ዳግማዊ አፄ ምኒልክ ኢትዮጵያን ለቅኝ ግዛት አስቦ እስካፍንጫው ድረስ የታጠቀውን የኢጣሊያንን ጦር በመጣበት እግሩ ድል አድርገውና የሀፍረት ማቅ አከናንበው የመለሱት ከመላ የኢትዮጵያ ሕዝባቸው ጋር እንጅ ጎሣ ለይተው የተለየ ስም ጠርተው አልነበረም ። ግን ታሪክን ለማጠየም ሲያስፈልግ አድዋ ላይ የተዋጋው የኢትዮጵያ ሕዝብ እንጅ ምኒልክ አይደለም የሚባል ዘይቤ ዛሬ ክስተት እያሳየ ነው ። ድሉም ጀግንነቱም የምኒልክ ሳይሆን የኢትዮጵያ ሕዝብ ነው የሚሉ የሀገራችን ጸሐፍት ከጊዜ በኋላ ተፈጥረዋል ።

አዲሶቹ የታሪክ ምሁራን ሊያስተምሩን እንደሚፈልጉት የሀጉር መሪና ተመሪውን ሕዝብ ነጣጥለው በማየት የልዩነት ጎራ ፈጥረው በማቅረብ የግድ ለማሳመን ጥረት ያደርገሉ ።

ሐቁ ግን ለሀገር ተጋድሎ በተከፈለ መሥዋዕትነት መሪው ከተመሪው ሕዝብ በአንድ ይተኘል ጣምራ ላይ የፈጸሙትን ቆራጥነት እንዳላደረጉ በመክፈል የሚታየው አዝማሚያ ለታሪክ ሒደት የታሪክ ቅንጣ ስለሚሆን ሐቁ ባልተፈጸመ ሁኔታ እንደተፈጸመ አድርጎ መሪን ከተመሪው መለየት ከሆነ እውነትን ኮንኖ ከማቅረብ ተለይቶ አይታይም ።

ይህ በሀገራችን ብቻ ሳይሆን በታላቁ መጽሐፍ ቅዱስ አባባል ጀምሮ በዓለም ላይ ልዩ ልዩ ልዩ ጦርነቶች ተካሔደዋል ። ጦርነት እንደተካሔደ እገሌ አሸነፈ እገሌ ተሸነፈ ይላል ፣ በውጭ የተጻፉ የታሪክ መጻሕፍትም ቢሆኑ ባለቤት የሌለው ታሪክ ኒያቀርቡ አይተንም ሰምተንም አናውቅ ። ማይጨው ላይ ጦሩን የመራ የተዋጋ ያዋጋ ማን ነው? ንጉሠ ነገሥቱ አፄ ኃይለ ሥላሴ አይደሉም? አንዳንድ የታሪክ ተቀናቃኞች አሁንም የተዋጋውና ለድል የበቃው የኢትዮጵያ ሕዝብ ብቻ ነው ይላሉ ። ትክክል ነው ። ግን ንጉሡም አብረው ሊነገርላቸው ጀግንነታቸው ሊወሣላቸው ያሻል ። ይህ ከሐቅ ክልል ጉያ የወጣ ድርጊት ነው ። ምንጊዜም ታሪክ ሠሪው

ወደ ገጽ ፮ ዞሯል

ጀኔራል ዴ ቦኖ

የሃይማኖት ዓምድ

አስደናቂ ገቢረ ተዓምራት በምሥራቅ ጎጃም

በተጨነቅሁ ጊዜ ወደ እግዚአብሔር ጮኽሁ ሰማኝም (መዝ· 119—1) ጭንቅ አለ መቃብር የለም ይላሉ አበው በምሣሌ ሲናገሩ እንደ እውነቱ ከሆነ መቃብር ጭንቅ አይደለም ጭንቅ በጽኑዕ ደዌ ላይ ተተብትቦ መውደቅ ነው ከዚያ የበለጠ ጭንቅ አይኖርምና ፣ ከዚህ ጭንቀት ለመፈወስ ወደ እግዚአብሔር መጮኽ ያሻል መዝሙረኛው ዳዊት እግዚአብሔር የችግረኛውን ጩኸት ይሰማል እንዳለው ሁሉ እግዚአብሔር የችግረኛውን ደኅነት ይፈጥርለታል ። በዚህ መሠረት ሰዎች በፈጣሪ ተማምነው ሐኪም ሊፈውሰው የማይችለውን ወደፈጣሪያቸው አመልክተው በጸሎት ማልደው ወደ አሰቡበት ቦታ ይጓዛሉ ።

አንድ ሌላ ምሳሌ እንጥቀስ ቦታው ሐረርጌ ነው ቁልቢ ገብርኤል እናት ለረጅም ዘመናት ያጧትን ልጃቸውን ፈጣሪ እንዲያገናኛቸው ለቁልቢ ገብርኤል ተስለው ከልብ በማዘን ልመናቸውን ያቀርባሉ ፣ እንባቸውን አፍስሰው ከልብ ተንሰቅስቀው ካለቀሱ በኋላ እጃቸውን ዘርግተው በሰቂለ ሕሊና ሆነው አደረጉና መሬቱን ዝቅ ብለው በመሳም ወደኋላቸው መለስ ሲሉ ልጃቸውን ከኋላ ቆማ ያዩዋታል ዕልልታው ቀለጠ ፤ ደስታ ሲበዛ የሚከተለው የዕንባ ልቅሶ ነውና በእናትና በልጅ ጉንጮች መካከል መንታ መንታ የሚወርደው የዕንባ ቦይ ለተመልካች ይደንቅ ነበር ። ርሳቸው የሚኖሩት በአንድ ክፍለ ሀገር ልጃቸውም በሌላ ክፍለ ሀገር ነበር ፣ የዚህን ታሪካዊ ድርጊት የዚህ ጽሑፍ አቅራቢ የተመለከተ ለመሆኑ የዓይን ምስክር ነው ።

ይህ የተገለጸበትን የእግዚአብሔርን ተዓምራዊነት ያየነውን ለመመስከር ያህል በመሆኑ ነውና ወደመነሻችን እንመለስ ።

በጎጃም ሀገረ ስብከት ውስጥ አያሌ የታሪክ ቦታዎች አሉ እና መርጦለ ማርያም ፣ እንደ ዲማ ጊዮርጊስ ፣ እንደ ደብረ ወርቅ ማርያም የመሳሰሉት ሁሉ የቅርሳቅርስና የታሪክ መፍለቂያዎች ናቸው ። አሁንም የዚህ ታሪክ አቅራቢ ፦

ተዓምሩን በዓይኑ ተመልክቷል አስረጅ እንደሆንም በፎቶግራፍ ማስረጃነቱን ቀርጾ ተመልሷል ። ቦታው ምሥራቅ ጎጃም እናርጅ እናውጋ ይባላል ፣ ልዩ ሥፍራው ግን በታሪክነቷ በጥንታዊነቷ የታወቀችው ደብረ ወርቅ ማርያም ውስጥ ነው ፤ ደብረ ወርቅ ማርያም ውስጥ ብዙ ሊቃውንት እንደነበሩ ይነገራል ። ዛሬም አሉ የዚህች ደብር አስተዳዳሪ አባ ታምር ጀምበሬ ሲያስረዱ ደብረ ወርቅ በዘመነ አሪት ምኩራብ ስለነበረች በዚያን ጊዜ ያዕቆብ የተባለው ያስተዳድር ነበር ፤ ለዚህም ማስረጃ ያዕቆብ ምሁረ አሪት የሚል ማህተም መኖሩን ይናገራሉ ። ወደ ቤተ ክርስቲያንነት የለወጧት የአብርሃ አጽብሐ ልጅ አስፍሐ የተባሉት ቤተ ክርስቲያን አድርገዋታል ፣ በኋላም በሐዲስ ሥርዓት አባ ሠርፀ ጴጥሮስ የተባሉ ደገኛ ሰው ያስተዳድሩ እንደነበር አስረድተውናል ፤ ብዙ ታሪክም የጨበጠች ናት ።

የጀር·ቅዱስ ገብርኤል ቤ/ክርስቲያን በመቃኛ

ከዚች ቤተ ክርስቲያን ጋረ አብሮ የሚሔድ ታሪካዊ ዘገባም አለ ይኸውም በ፲፬፻፴፮ ዓ/ም አፄ ዘረዓ ያዕቆብ አርዌ ከተባለው የይፋት ንጉሥ እየተባለ ከሚጠራው ጋር ብዙ ሠራዊት አርዌ በድላይ አሰልፎ በጦርነት ስለገጠማቸው ከሠራዊቱ ብዛት የተነሳ ጦሩን ስለተመለከቱ ንጉሡ ሠጉ ወደ ፣ እግዚአብሔርም ጸሎት አደረጉ ይባላል ።

ርሳቸውም አነስተኛ ሠራዊት ይዘው ሳይፈልጉት የመጣባቸው ጦር ነበርና በመንፈስ ቅዱስ ኃይል እየታገዙ ጦርነቱን ጀመሩት ፤ ባለሟሎቻቸው የነበራቸውን ፍርሃት ቢገልጽላቸውም እንኳን "ኢይድኀን ንጉሥ በብዝኃ ሠራዊቱ "ንጉሥ በሠራዊቱ ብዛት አይድንም አርበኛም በኃይሉ ብዛት ፈረስም በብርታቱ ሊያድንም አሳልፎ ሊሰጥም አይችልም የሚለውን የዳዊትን ቃል አልሰማህምን ? ታምኜበታለሁና እግዚአብሔር ያድነኛል በድልም እንድወጣው ያደርግልኛል ሲሉ በቁጣ ሆነው በእምነት ተመሥርተው እንደተናገሩ አቶ ተክለ ጻድቅ መኩሪያ ከአጼ ይኩኖ አምላክ እስከ አጼ ልብነ ድንግል ከገጽ 230 ጀምረው ተርከውታል ። አጼ ልብነ ድንግል ይህንን ባለብዙ ሠራዊት ገጥመው በጦርነት ድል መትተው አሸነፉት ። በመጨረሻም በዚሁ ጦርነት ላይ የንጉሡ ወታደር በፍላጻ ወርውሮ አርዌ በድላይን ግምባሩ ላይ መታው ። በዚህ ጊዜ የተወረወረበትን ብረት በእጁ ሰብሮ ንጉሡን እጃቸውን ለመያዝ ሲጠጋቸው በፈጣሪያቸው ተማምነዋልና ያንን ግዙፍ ሰው በጦሩ አንገቱ ላይ ወግተው ጉሮሮውን እንደቆረጡት ይኸው የታሪክ መጽሐፍ ይናገራል ። ይህ ድል እንደተፈጸመም ንጉሡ በአጠገባቸው ከነበሩት መዘምራን ጋር ሆነው ለሥላሴ የዝማሬ ምሥጋና እንዳቀረቡ ተዘግቧል ። በዚያን ጊዜ የበድላይ ሠራዊት በሙሉ ሸሽቶ ተበታተነ ። ብዙዎቹ ገደል እየገቡ በሸሽት ላይ አለቁ ።

አርዌ በድላይ የይፋቱ ንጉሥ ይላበሰው የነበረውን እንደሰንሰለት ያሉ የብረት ልብስ እንደሹራብ የሚጠለቅ አጼ ዘርዓ ያዕቆብ ለደብረ ወርቅ ማርያም የሰጧት ዛሬም በዚህች ገዳም ውስጥ በክብር ተጠብቆ ቅርስነቱን እንደያዙ መኖሩን የዚህ ፀሐፊ በዓይኑ ተመልክቷል ።

ይህች ሕፃን ታውራ በፀበሉ ተፈውሳ ለማየት ችላለች።

ታሪኩን ለማዘከርና የፈጣሪንም ገቢረ ተዓምር ለመግለጽ ያህል ደብረ ወርቅን ካነሳን ዘንድ ጠቀስነው እንጂ ለመጻፍ በተነሳሳነው በጀር ቅዱስ ገብርኤል የሚደረገውን ገቢረ ተዓምራት በመጠኑም ቢሆን ለአንባቢዎቻችን ለማስረዳት ያህል ነው ።

ከደብረ ወርቅ ማርያም በስተ ምዕራብ ሲል 3 ኪሎ ሜትር ያህል ርቀት ላይ የሚገኝ በመቃኞ ያለ ቤተ ክርስቲያን ነው ።

ይህ ቤተ ክርስቲያን ከዛሬ ፫ ዓመት በፊት አሁን ከሚገኝበት የመቃረቢያ ቤተ ክርስቲያን በስተ ምዕራብ ካለው ትይዩ ተራራ ላይ ታላቅ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ እንዳለ ዙሪያውን ይኖሩ የነበሩት በጸሎትና በቅድስና የበቁ ብዙ አበው እንደነበሩበት ይነገርለታል ፣ ግን በዚያን ጊዜ ክፉ ቀን የተባለ የረሃብና የከብት ዕልቂት ተነስቶ ስለነበር በዚያኑ ዘመን መነሻው ባልታወቀ ሁኔታ እሳት ተነስቶ ቤተ ክርስቲያኑ ወደመ ፣ ንዋዩ ቅዱሳት ተቃጠሉ ብዙ ቅርሶችም አብረው ነደዱ ፤ የሚደንቀው ታቦተ ሕጉ ምንም ሳይሆን ስለተገኘ ጽላቱን ደብረ ወርቅ በማዛወር ለ፱ ዓመት ያህል ከቆየ በኋላ ጊዜው ሲደርስ አሁን ካለበት ቦታ በመቃረቢያ ሆኖ ተሠራ ።

ይህ ተዓምረኛ ታቦት በአ

ወደ ገጽ ፮ ዞሯል

…ሀገር ብዕር

ከገጽ ፮ የዞረ

ጦር ከተሜቤን ዋና ከተማ ከአቢይ አዲ ተነስተው በእጥፍ መስመር ሆነው በመከታተል ተያይዘው የተመቤንን ወረዳ በማቋረጥ ወደ ሰሜን አቅጣጫ እያመሩ በተከዜ ምዕራብ ሲል በሳሎአና በጀራልታ መንደሮች በስተምሥራቅ ማምራታቸውን በመግለጽ ሪፖርት አስተላለፈ ። ይህ እንደተሰማም አራት የኤርትራ ባታሊዮን በዛ ባሉ አብሪ ጠብመንጃዎች እየታገዙና በታንክ ተጠናክረው የዐቢይ አዲን በር ለመዝጋት ሲሉ ያልተቆጠበ ጥረት ተደረገ ፣ እዚህም ደረጃ ላይ ለመድረስ ሙከሬ የተደረገው የራስ ሥዩም ጦር በኢትዮጵያውያን ባህልና ልምድ መሠረት ወደፊት ገስግሶ በኃይል ተወርውሮ ታኅሣሥ ፲፬ ቀን ጉዞውን በአፋጠነበት ጊዜ ነበር ።

እዚያም በተደረገው ጦርነት ኢትዮጵያውያን ቁስለኞችን በሚያነሱበት ጊዜና ሌላ ኃይል እስከሚደርሱላቸው በመጠባበቅ ላይ እንዳሉ አራት የኤርትራ ባታሊዮን ጦር ተጨማሪ ኃይል ሆኖ ለኢጣሊያ ጦር ደረሰለት ። ተያይዞም በዓየር ኃይልና በመድፍ የኢጣሊያ ጦር እይታገዘ በታኅሣሥ ፳፪ ቀን እ·ኤዘ·አ በከፍተኛ ውጊያ ጦርነቱ ቀኑን ሁሉ የጨበጣ ጦርነት ሲያካሔድ ዋለ ። ዝቅ ብለው የኢጣሊያንን ጦር ለመርዳት ያንዣብቡ የነበሩት ኤሮፕሌኖች ጉዳት ለማድረስ ባለመቻላቸው ምንም ለመሥራት አልተቻላቸውም ። በሁለቱም በኩል የተደረገው የጨበጣ ጦርነት በኢትዮጵያና በኢጣሊያን ሠራዊት መካከል ከፍ ያለ ጉዳት ሊያደርስ ቻለ ። ወደ ማታ ሲሆንም የኢትዮጵያ ጦር በመፈታቱ ኢጣሊያኖች ዐቢይ አዲን አስለቅቀው ከከተማው ሰሜን አቅጣጫ ፲፭ ማይል ርቀት ላይ ለመቆጣጠርና ለመስፈር ቻሉ ።

ኢጣሊያኖች ከራስ እምሩ ጋር በአደረጉት ጦርነት ፱ የጦር መኰንኖች ፳፪ ኢጣሊያኖች ፫፻፹ እስካሪስ (ቅጥረኛ ሐማሴኖች) ተገድለውባቸዋል ። ኢጣሊያኖች በትክክለኛ ቁጥር ሳይሆን በኢትዮጵያውያን በኩል በግምት አኀዝ ፩፻ ሰዎች ተገድለዋል ሲሉ ገልጸዋል።

ቀጥሎ ኢጣሊያኖች በተከለከለ የመርዝ ጋዝ በመጠቀም በጦርነቱ ላይ እንደተጠቀሙና ከዚያ በፊት ግን ኢትዮጵያውያን የተዋጉት በጀግንነትና በደፋርነት እንደነበር የሚገለጽውን ክፍል ፪ ታሪክ እናስከትላለን ።

የወጣቶች ዓምድ

ወጣቱን በሥነ ምግባር ሕይወቱ ስንመለከተው

ወጣቱ ትውልድ በተለይ የሀገራችንን የኢትዮጵያን ትውልድ ማለት ነው በንጉሠ ነገሥት መንግሥት አስተዳደር ጊዜ ፣ በ፲፯ ዓመቱ የሰቆቃው ዘመንስ ምን ይመስል ነበር? ምንስ ልዩነት ነበረው? በሚለው መሠረተ ዓላማ ላይ ተመሥርቼ ትንታኔ ሐሳብ ለመስጠት እፈልጋለሁ ።

ቀደም ብሎ በንጉሠ ነገሥት ዘመን የነበረውን ወጣቱን ወደ ኋላ መለስ ብለን ስንመለከት ሥነ ምግባሩ ምን ይመስል ነበር? በመሠረታዊ ይዘቱ እናት አባቱን ያከብራል? መምህራኑን በደረጃቸው ክብራቸውን በመጠበቅ ተገቢ አክብሮት ይሰጣል?

ሊያደርገው የሚገባውን በሥነ ሥርዓት ይፈጽማል ፣ ከሌላው ሁሉ ቅድሚያ በመስጠት ለትምህርቱ ባመዛኙ መንገድ ክትትልን ማድረግን በመምረጥ በኩል ዋና ተልዕኮው ነበር ። በሌላ በኩል ክርስቲያኑም ሆነ እስላሙ ለእምነቱ ታላቅ ልዕልና ነበረው ።

ከሃይማኖት ምክርና ከአባቶች ተግሣጽ ከወረሳቸውም መልካም ምግባር ጋር አጣጥሞ የሥነ ሕይወቱን ሒደት በአማረ ምግባር ላይ በመመሥረት የወደፊት ዕድሉን በብሩሕ ሕይወቱ ላይ ያነጸው ።

ወጣቱ ትውልድ ሥነ ምግባሩ በግብረ ገብነት የተገነባ በመሆኑም በየሔደበት ለሠናይ ተልዕኮ ወደኋላ አይልም ነበር ። የደከሙ እናት አባቶችን በመደገፍ ፣ የደረሰባቸውን ሁሉ በአለአቅሙ ለመርዳት የሚያሳየው ፈቃደኝነት በሕብረተሰቡ ዘንድ የነበረው ትውልድ ምን ይመስል እንደነበር የትናንት ትዝታ ነው ። እንዲያው ወጣቱን ጉላ አድርገን ስንመለከተው በአቶቡስ ላይ ተቀምጦ በሚጓዝበት ጊዜ እንኳን በዕድሜ የበለፀጉ አበው ወይንም እናቶች ባየ ጊዜ መቀመጫውን ብድግ ብሎ በትህትና ያስረክብ ነበር ።

ዛሬ ግን ደርግ ለውጦትና አንጾት የተገኘው ወጣት ይኸ አፈጻጸም አይዋጥለትም ።

እንደነዚህ ያሉትን ወጣቶች ከያለበት ክፍለ ሀገራችን ከአጣን ዛሬ ፲፱ ዓመታት አስቆጠረ ። ያን ምግባረ ሠናይ ፣ ያን ተወዳጅነት ፣ ያን ታዛዥነት ፣ ወዘተ· በአንጻሩ የለወጠው የ፲፯ ዓመቱ ዘመነ ሰቆቃው የደርግ አመራር ነው ። በዚህ በኩል የታሪክና የትውልድ ተጠያቂነትም አለበት ።

የወጣቱ ሥነ ባህርይ ዛሬ በሀገራችን እየከሰመና በአንዳንድ ቦታም ደብዛው አልጠፋ ብሎ ደም የሚያፋስሰው የማሌ ፍልስፍና የኮሚኒስት ሰይጣናዊ ትምህርት ሀገር አጥፍቶ ደም አፍስ የርስ በርስ ጦርነት ከፍቶ ሀገራችንን ለችግር ፣ ለመከራ ፣ ለረሃብና ለሀገር መከፋፈል የዳረጋት ሶሻሊስት ነኝ ብሎ የተነሳው የነመንግሥቱ ኃይለ ማርያም አስተዳደር የዘውድ መንግሥትን አፍርሰው የተኩት ኮሚኒስት ያስገኘው ፍሬ ቢኖር ርግማን ብቻ ነበር ። አ·ኢ·ወ·ማ ፣ አ·ኢ·ሴ·ማ ፣ በማለት በያታ ከፋፍሎ ያቋቋም እንጂ ይህ ማሕበር በሥነ ምግባሩ እንዲላሽቅና ፣ ዝሙተኛ ፣ አጫሽ ፣ ጠጪ ወዘተ ፣ የሚያደርግ ወጣቱን ርስ በራሱ የሚያፋጅ አልፎም ርስ በራሱ የሚያጋድል ናዚስታዊና ፋሽስታዊ ድርጅት ነበር ።

ልጅ በአባቱ ላይ መሣሪያ መዞ እንዲገድል ፣ ሚስት በባሏ ላይ ትምክህተኛ ወንድ በማለት በቤተሰብ ውስጥ ምሥቅልቅል ሕይወት እንዲሰፍን የገፋፋ መንግሥት ነበር ።

ወጣቱ በዚህ በኩል ሃይማኖቱን የሚሰደብ ፣ ካህናትንና ሼኮችን የሚያዋርድ ርኩስነት አስተላልፎ ያለፈ ፀረ ወጣት መንግሥት ነበር ።

ወጣቱ በየመንገዱ እየቆመ ለዝርፊያ፣ ለሌብነት ፣ ለብልሹ ጠባይ የዳረገው ደርግ ምንም በሕዝበ ኢትዮጵያ ያልተወደደ ወታደራዊና የዲክታተር አመራርን ቢይዝም በምግባረ ሠናይ ላይ የታነፁትን ወጣቶች ምግባረ ሠናያቸውን ለብልሹነት ዳርጐ ፀረ ሕዝብ አቋም በማስጨበጥ ያስረከበን ትውልድ ዛሬም መገረትን ፈጽሞ አላነሳም ። ቢሆንም ወጣቱ ትውልድ በአመዛኝ ሕይወቱ ራሱን ~~እየሰመጠ በዘውድ አመራር ጊዜ~~ የነበረውን ምግባረ ሠናይ በመከተል በየአብያተ ክርስቲያንና በየመንገዱ የሚጓዘውን ስንመለከት ዳግም የዘውድ አመራር ውለታንም አብረን በትዝታ መልካም ምግባሩ እናስታውሰዋለን ።

የኢትዮጵያ ድል

ከገጽ ፮ የዞረ

ኢትዮጵያን ከቅኝ ግዛት አገሮች አንዷ ለማድረግ ስለነበረ ምሥጢሩን ጃንሆይ ሊያውቁት ቻሉ።

በዚህም ጊዜ ይህ አሳብ የእንግሊዝ መንግሥት መሆንና ያለመሆኑን ለመረዳት በጄኔራል ዌቬል በኩል ጉዳዩ ለጠቅላይ ሚኒስትሩ ለሚስተር ቸርችል በቴሌግራም ተገልጾ ቡድኑ ከካርቱም ተለቅሞ እንዲባረር ትዕዛዝ ተሰጥቶ ወጣ ።

እ·ኤ·አ· ዓርብ ጥር 3 ቀን 41 ዓ·ም በ5፡00 ሰዓት ወደ ኢትዮጵያ የሚሸጋገሩበትን ስልትና ስለጦሩ ስንቅ የመጓጓዣ ግመሎች ከተነጋገሩ በኋላ እንግሊዞቹ ልዑል አልጋ ወራሽንና የሐረሩን መስፍን ሱዳን ለማስቀረት ሞከሩ ። ወዲያውም የኮሎኔል ብሮክለኸርስት ሚሲዮን ለጄኔራል ካኒንግሃም እንዲሠራ መታዘዙ ተነገራቸው ። ጓዱንም እንዲያነጋግሩት ቢጠየቁ ጃንሆይ እንኳን ማነጋገር ፊታቸውንም ለማየት እንደማይሹ ገልጸው ለጠያቂዎቻቸው ለጄኔራል ፕላት አስረድተው ተለያዩ ።

እንግዲህ ሰፊ ነገር ለመገንዘብ የምንችለው እዚህ ላይ ነው፣ ምክንያቱም እነ ኮሎኔል ብሮክለኸርስትን ያጋጓቸው ስንት ዘመን የናፈቅናትን ኢትዮጵያን በጃችን ካገባን መላውን አፍሪካን ለመቆጣጠርና ለመጠቀም እንችላለን የሚል ተስፋ አድሮባቸው ነው ። የነሱ ተቋዋሚ የሆኑት እንግሊዞችን ያሰጋቸው ደግሞ የተባበሩት መንግሥታት ማኅበር በአንድ አባል አገር ልዑላዊነት ላይ ያወጣውን ሕግ ከጣስን ከግራም ሆነ ከቀኝ ተጭሮ በሚለኮስ እሳት ጦርነቱ ማብቂያ ሊኖረው አይችልምና ይቅርብን በሚል አሳብ መከፋፈልን በመፈጠሩ ነው ።

እንግዲህ ቀደም ብለው ቀ·ኃ·ሥ ኢትዮጵያን የዓለም መንግሥታት ማኅበርተኛ ባያደርጓት ኖሮ እንደሌሎቹ ቅኝ ግዛት አገሮች እኛንም ቅኝ ግዛት ከማድረግ ወደ ኋላ ሊሉ እንደማይችሉ አሥመራም በቆዩበት ጊዜ የምድረ ባሕርን ሕዝብ ለመከፋፈል የነኰሎኔል ብሮክለኸርስት ሚሽን የኢትዮጵያንና የእንግሊዝን ሕዝብ ወዳጅነት የሚያሻክር ሙከራ አድርገው ሳይሳካላቸው መቅረቱ እራሱ ምስክር ነው ።

ፊታችንን ወደ ኦሜድላ መለስ እናድርግና ጥር 10 ቀን 33 ዓ·ም· ጃንሆይ ከካርቱም ተነስተው በአውሮፕላን ወደ ሮዛይሪስ ሔደው የዘመቻ ድንኳናቸውን አስተክለው በዚሁ ዕለት ልዑል አልጋ ወባተ አስፋወሰንን ፣ ልዑል መኰንን 9 ደጃ/ ዓምደሚካኤልን ፣ ደጃ/

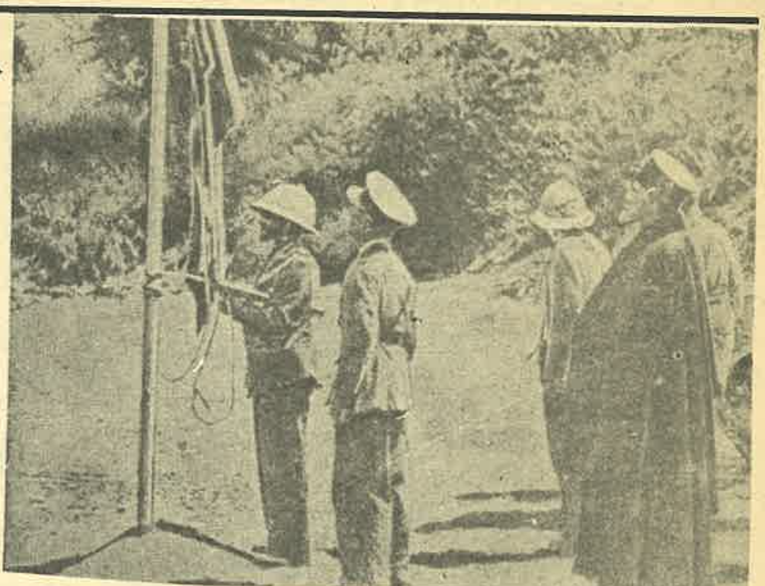

ግርማዊ ን·ነ·ቀ·ኃ·ሥላሴ በኦሜድላ ሰንደቅ ዓላማ ሲሰቅሉ

መኰንን እንዳልካቸውን ወደ ኦሜድላ ቀድመው እንዲሄዱ አደረጉ ።

በሮዛይሪስም 2 ቀን ቆይተው ጥር 12 ቀን 33 ዓ·ም ሰኞ ከቀትር በኋላ ከሮዛይሪስ በአውሮፕላን ተሳፍረው ሱዳንና ኢትዮጵያን በሚያዋስነው ድንደር በተባለው ደረቅ ወንዝ አጠገብ ጫካ ውስጥ በተሰናዳ ሜዳ ላይ አረፉ ። ይህም ቦታ ኦሜድላ በመባል ዛሬ ይታወቃል ። ጃንሆይም ወደ ተዘጋጀው የሰንደቅ አላማ ቦታ አምርተው የኢትዮጵያን ሰንደቅ ዓላማ በክብር እንዲውለበለብ አደረጉ ።

የኦሜድላ ሰንደቅ ዓላማ ማውለብለብ ፕሮግራም ከተከናወነ በኋላ እንግሊዞች የልዑል አልጋ ወራሽንና የልዑል መኰንን ወደ ደብረ ማርቆስ መጓዝ ስለተቃወሙ ወደ ካርቱም ተመልሰው በሶባ ጦር ት/ቤት እንዲቆዩ ተደረጉ ።

ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴም ባሰባሰቡት ጦር ታጅበው እነ ጄኔራል ዊንጌትም የእንግሊዝና የሱዳንን ጦር ይዘው ከ15 ቀናት የመከራ ጉዞ በኋላ ጥር 29 ቀን በጎጃም ውስጥ ረባዳና ቆላማ በሆነው በላያ በተባለው ቦታ ደረሱ ።

በአንፃሩም ደግሞ የነብሮክላኸርስት ሚሽን የተላከው መርዝ ፍሬ እንዲሰጥ በካርቱም የነበረው የምሥራቅ አፍሪካ የቅኝ ግዛቶች አስተዳደር ባለሥልጣኖች ኢትዮጵያ ነፃ ከወጣች በኋላ የምትተዳደረው "ከጠላት የተወሰዱ ግዛቶች አስተዳደር (O.A.T.A) በሚል አጠራር ውስጥ እንድትመደብ መወሰኑን ጃንሆይ ተረዱ ።

በዚህ የተዳጋገመ ድርጊት ጃንሆይ አዝነው ለሳንድፎርድና ቻፕማን እንድሬወስ ቅሬታቸውንና የሚያስከትለውን ችግር ገለጹላቸው ። እነርሱም የእንግሊዝ ምክር ቤት ሚስተር አንቶኒ ኤደንን ጠይቆ ያቀረቡት መልስ ከዚህ ጋር እንደማይገናኝና አሳቡም ፈጽሞ በሥራ ላይ ለማዋል እንደማይችል ገለጹላቸው።

ጃንሆይ ይኸን ሁሉ መከራና ጭንቀት ችለው በላያ በነበሩበት ጊዜ ለመኃል አገር የሚበተን አዋጅና የማበረታቻ ቃል ከማስተላለፍ ጦሩንም ከማጠናከር ቸል ብለው አያውቁም ነበር።

የካቲት 20 ቀን 33 ዓ·ም በኢትዮጵያ አርበኞችና በአንድ የእንግሊዝ ኰሎኔል የሚመራ ጦር ቡሬ ላይ መሽጐ የነበረውን ስምምነት ሺህ ያህል የተጣራ የኢጣልያ ጦር ድል በማድረግ ጠላትን አባርረው ቡሬ ሁለተኛ ጦር ሠፈር ለመሆን በቃች ። ቡሬን የለቀቀው የጣሊያን ጦር ወደ ደብረ ማርቆስ በሚሸሽበት ጊዜ የኢትዮጵያ አርበኞች ተከታትለው የጨረቃ በር ላይ ደርሰው ስለተመተሙት ብትንትኑ ለመውጣት በቃ ። በዚህ ሁኔታ የተደናገጠው ጠላት ከየቦታው ባንዳውን ሁሉ አሰባስቦ 120 ሺህ ጦር የሚሆን ደብረ ማርቆስ ላይ አከማች ።

ጃንሆይ በድል አድራጊ ጦራቸው ታጅበው ቡሬገቡ ፣ ወዲያውም በአስተማማኝ ስልት ደብረ ማርቆስ ያለውን ጦር ሌሊት ሲያስጠቁ ከቆዩ በኋላ መጋቢት 26 ቀን የጣሊያን ጋጋት እጁን ለራስ ኃይሉ ሰጥቶ ወደ አባይ አዘቅዝቆ ስላሸሸ የኢትዮጵያ 2ኛ ባታላዩን ጦርና የጎጃም አርበኞች ድልን ተጎናጽፈው በእለቱ ደብረ ማርቆስን በቁጥጥራቸው ስር አዋሉ ።

መጋቢት 28ቀን 1933 ዓ·ም እሑድ ከቡሬ ደብረ ማርቆስ ሲገቡ መላው የደብረ ማርቆስ አካባቢ ሕዝብና አርበኞች በደስታና በሰልፍ ሆነው ተቀበሏቸው ። በ29/8/33 የጎጃም አርበኞች በፉከራና በቀረርቶ ጀግንታቸውንና ጀብዳዋቸውን ለጃንሆይ ሲገልጡና ከጃንሆይም ሲተዋወቁ ዋሉ ።

በሌላም በኩል የኢትዮጵያ አርበኞች ኃይላቸውን አጠናክረው በሸዋ በጐንደር በበጌምድር እና በሌሎችም ጠቅላይ ግዛቶች በየአውራጃው በየወረዳውና በየቦታውም መሽጐ የነበረውን የጣልት ጦር እያደቀቁ የኢትዮጵያን ሰንደቅ ዐላማ እያውለበለቡ የንጉሠ ነገሥታቸውን መግቢያ ቀን ይጠባበቁ እንደነበረ አሁንም ያሉ ባለታሪኮች ምስክርንታቸውን የሚሰጡበት ነው ።

(ክፍል ፪ (ይቀጥላል)

የሴቶች ዓምድ

የኢትዮጵያ ሴቶች ተሳትፎ በሀገር ጉዳይ

በብዙው የኢትዮጵያ ክፍል በዘመናችን እንደምናየው ሴቶች ከቤት እመቤትነታቸው ተቀናቃኝ የሌለባቸው ከመሆኑ ባሻገር በሀገር ጉዳይም ያላቸው ተሳትፎ ከፍተኛ ዋጋ ሊሰጠው የሚገባ ነው ።

በጥንት ዘመንም ቢሆን በቅዱስ መጽሐፍ በ1ኛ መጽሐፈ ነገሥት ምዕ· 10 ከቁጥር 1–13 እና በ2ኛ ዜና መዋዕለ ምዕ· 9 ከቁጥር 1–12 እንደተመለከተው ሴቶች ለሀገር ጉዳይ ወደር የሌለው አስተዋጽአ እንደነበራቸው ይታያል ። በጊዜው የኢትዮጵያ ንግሥት የነበረችው ወይም የሳባ ንግሥት የምትባለው ስለታላቁና ጠቢቡ ሰለሞን ፣ የእሥራኤል ንጉሥ ፣ ከተለያዩ ነጋዴዎችና እንግዶች የምትሰማውን ታላቅና አስደናቂ ዜና እራሷ ለማረጋገጥ ስለፈለገች ታላቅ አጀብ አስከትላ ለንጉሡ ክብር ተስማሚ የሆነ ስጦታ ይዛ ወደ ኢየሩሳሌም ሄዳ ከንጉሡ ተገናኝታ ጥበቡንና የሀገሩን ሥልጣኔ ዓይታ አድንቃ ስጦታዎች ተለዋውጠው ወደ ሀገሯ መመለሷን እናያለን ።

በቅዱስ መጽሐፍ ላይ ያልተገለጠውን ከንጉሡ ቀዳማዊ ምኒልክን አርግዛ የመመለሷን ጉዳይ እንኳን ወደጐን ብንተወው የንግሥቲቱ ጉብኝት ከፍተኛ ዋጋ ያለው መሆኑ አይካድም ። ይህ ጉብኝት ታላቅ ኢኮኖሚካዊ ፣ ማህበራዊና ዲፕሎማቲካዊ ዋጋ አለው ።

ከሁለቱ መጽሐፍት ላይ እንደተመለከተው ንግሥቲቱና ንጉሡ ከፍተኛ ስጦታ የተለዋወጡ ሲሆንና በዚህም አኳኋን የዲፕሎማቲክ ዋጋ ያለው ግንኙነት የመሠረቱ ሲሆን ንግሥቲቱ የንጉሠ ነገሥቱ ቤተ መንግሥት ሥነ ሥርዓትና አስተዳደር በጣም የአስደነቃት በመሆኑ ወደ ሀገራ በተመለሰ ለሕዝቧ ጠቃሚ የሆነና በሥራ ለመተርጐም የሞከረችው ከፍተኛ ትምህርት እንዳገኘች የማይካድ ነው ።

በታሪካችን ሂደት ቀረብ እያልን ስንመጣ ዮዲት ከባድ እልቂትና ጥፋት የፈጸመች መሆኗ በታሪክ የተመዘገበ ቢሆንም ኃይለኛና ጠንካራ መሪነቷና ኢትዮጵያን ለ40 ዓመት በጠንካራ ክንድ የገዛች መሆኑ አይካድም ። የእቴጌ ምንትዋብን ታላቅነት ከሚያመለክቱን ጉዳዮች በጐንደር የቤተመንግሥታቸው ፍራሽ ይገኛል ።

ንግሥት ዕሌኒ የወጣቱ ንጉሥ ልጃቸው የአፄ ልብነ ድንግል እንደራሴ በመሆን ሀገራቸውን በትጋትና በብልኃት አስተዳድረዋል ። አፄ ልብነ ድንግልም ሥልጣናቸውን ለመረከብ ከቻሉ በኋላ በአማካሪነት ብዙ ረድተዋል ።

የቀድሞዎቹ ታሪክ ፀሐፊዎች ካላቸው የነገሥታትን ታሪክ ብቻ የመመዝገብ ባህል አንፃር በተለያየ የኑሮ ደረጃ ላይ ያሉ ኢትዮጵያውያን ሴቶች ታሪክ ተመዝግቦ ስላገኘነው እከሊት እንዲህ ነበረች ፣ እከሊት እንዲህ ሠራች ብለን በድፍረት ለመናገር ባንችልም በሁሉም የኑሮ ደረጃ የሚገኙ ሴቶች ላይ ቀላል ተሳትፎ እንዳልነበራቸው ከእነዚህ ነገሥታት ታሪክ ተነስተን መናገር እንችላለን ።

ወደ ዘመናችን የበለጠ ቀረብ እያልን ስንመጣ በታላቁና በገናናው ንጉሠ ነገሥት በአፄ ምኒልክ ዘመን ባለቤታቸው እቴጌ ጣይቱ በአስተዳደር ፣ በዲፕሎማሲና በጦር መስክ ለባላቸው ከሚሰጡት ምክር ሌላ የራሳቸው ከፍተኛ ሚና እንደነበራቸው ማስረጃዎቹ ዘመዶቻቸው ፣ ወንድሞቻቸውና በጠቅላላው የሰሜን ክፍል ሀገራችን ሕዝብ ከአፄ ምኒልክ ኋላ በታማኝነት እንዲቀሙ ማድረጋቸው ፣ በውጫሌ ውል ጭቅጭቅ ያሳዩት ጠንካራ አቋም ፣ ብልህነትና አስተዋይነት ያልተለየው ቆራጥ ውሣኔአቸውና በጦር መስኩም የራሳቸውን ጦር አሰልፈው በግምባር ከመዋጋታቸው በላይ እንደ እናትም ሁነው ጠቅላላውን ጦር ማበረታታቸው እንደጉልህ ማስረጃዎች ሊቆጠሩ ይችላሉ ።

ግርማዊት እቴጌ መነንም ባለቤታቸው ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ለጀመሩት የግምባታ ሥራ ተሳታፊ በመሆን ትምህርት ቤት በመሥራት ፣ የድኩማንና የአረጋውያን መጠለያ በመሥራት ፣ አባት እናት የሌላቸው ሕፃናት ማሳደጊያ በመሥራት ከፍተኛ አስተዋጽአ አድርገዋል ።

ኢጣልያ የማይጨው ጦርነትን ለመቀስቀስ እየገፋች በመጣችበት ወቅት ግርማዊት እቴጌ መነን በዓለም ለሚገኙ ሴቶች ሁሉ ጳጉሜን 6 ቀን 1927 ዓ·ም በሬዲዮ ባስተላለፉት ቃል ፣

“ባገራችንና በሕዝባችን ላይ የአጥቂነት ሥራ ሊደረግበት በሚዘጋጅበት ጊዜ ሰላምና ነፃነትን ለማጽናት የቆመው የዓለም ሴቶች ማህበር ስለገለጠልን የጋለ የወዳጅነት አሳብ ጥልቅ የሆነ ምሥጋናችንን ስናቀርብላቸው ደስ ይለናል ።”

ሲሉ የፖለቲካውን ድጋፍ የሚያጠናክር ታላቅ መልዕክት አስተላልፈዋል ። ግርማዊት እቴጌ ለማህበሩ ያስተላለፉትን መልዕክት የዘጉት በሚከተሉት ቃላት ተማጽነው ነው ።

“በዓለም ያላችሁ ሴቶች ሁሉ በዓለም ላይ እውነተኛ ፍርድና ሰላም እንዲነግሥ የመንግሥት ሰዎች ሁሉ በሚሠሩበት ሥራ በእግዚአብሔር እንዲመሩ በምናደርገው ፀሎት ተባባሪዎች እንድተሆኑን እንለምናለን።”

በኢትዮጵያችን ለሀገራቸው ከፍተኛ ሚና የተጫወቱ ሴቶች ንግሥቶች ብቻ አልነበሩም ። የወቅቱን የኢትዮጵያ ታሪክ ገባ ብለን ስንመለከት ከማናቸውም የኑሮ ደረጃ የሚገኙ ሴቶች በተለያየ መስክ ለሀገራቸውና ለዓለም እንደሠሩ እንገነዘባለን ። ለምሣሌ በአምስት ዓመቱ የአርበኝነት ዘመን እንደነ ሸዋረገድ ገድሌ እንደነ ልኬየለሽ በያን የመሳሰሉት ጀግኖች በአርበኝነቱ መስክ ተሳትፈዋል ። በትምህርቱም መስክ እንደነ ስንዱ ገብሩ በማህበራዊ አገልግሎቱ መስክ እንደእነ ሉሌ ተስፋዬ የመሳሰሉት ብልጭ ብለዋል ።

ፋሺስት ኢጣሊያን ከሀገራችን ለቆ ከወጣ ከ1933 ዓ·ም· ወዲህ ደግሞ ቁጥራቸው እንደወንዶች ወንድሞቻቸው ባይሆንም ብዛት ያላቸው ሴቶች ልጆች ትምህርት ቤት ገብተው ትምህርታቸውን ጨርሰው በምህንድስና ፣ በሕክምና ፣ በግብርና ፣ በትምህርት ፣ በማህበራዊ አገልግሎት ፣ በውትድርና፣ በፖሊስነትና በፍትህ በዲፕሎማሲ በአጠቃላይ በማናቸውም የኑሮ መስክ ተሳታፊ በመሆን ከፍተኛ ውጤት አስመዝግበዋል ።

ሙሉውን ዝርዝር ለመስጠት ሳንሞክር አንዳንዶችን ጠቀስ አድርገን ብናልፍ ሊስቱ እንደነ ክብርት ዮዲት እምሩ፣ እንደነ አስቴር ዐወቀ ፣ እንደ ደራርቱ ቱሉ ያሉትን አሁን በሕይወት የሚገኙትን እንደነ ዶ/ር ሁዳድ ኪዳነማርያም እንደ እነ ወደርየለለሽ ከበደ ፣ እንደእነ ብዙነሽ በቀለ ያሉትን አሁን በሕይወት ያሌሉትን ያጠቃልላል ።

የኢትዮጵያ ሴቶች ከጥንት ጀምሮ ብዙ ታላላቅ ሥራዎች አስመዝግበዋል። ወደፊትም ያስመዘግባሉ ። የሆነ ሁኖ እስካሁን እንደምናውቀው ሴቶች ከፍተኛ ውጤት ቢያስመዘግቡም ቁጥራቸው በትልቅ ውቅያኖስ ውስጥ ትንሽ ጠብታ ብቻ ሁኖ እናገኘዋለን ። ሁኖም ከዚህ እውነታ በመነሳት የኢትዮጵያ ሴቶች ከወንዶች ወንድሞቻቸው እኩል ዕድል ከተሰጣቸው ከወንዶች ያላነሰ ውጤት ሊያስመዘግቡ ይችላሉ ብለን በድፍረት ለመደምደም እንችላለን ።

ነፃ አስተያየት

ኤርትራ በዚህ ሰሞን

ለዘመናት ያስቆጠሩ የሁለቱ ሀገሮች የአንድነት ህልውናና ያስተሳሰረውን ገመድ በድንገት አላልቶ በመፍታት አባቶቻችን በአጥንትና በደም ያጠናከሩትን የኤርትና ውህደት በጥቂት ሰዎች ፍላጎት በተወጠነ መልክ ብዙኃኑ ኢትዮጵያውያንን ወደ ኋላ በማስገለል ፣ የኤርትራ ወገኖቻችንም እንዳይናገሩ ሐሳባቸውን በጽሑፍ እንዳይገልጹ ተሸብበው ነፃ የዴሞክራሲ ዓየር እንዳይተነፍሱ ታፍነው በአሉበት በአሁኑ ጊዜ በዚሁ ሰሞን ውሣኔ ሕዝብ ተሰጥቶ ኤርትራ የረጅም ጊዜ ትግሏ ታጥፎ ነፃ ሀገር ትሆናለች ተብሏል ።

የኢትዮጵያ ሕዝብ ለዚህ ጉዳይ ባለቤት መሆኑ እየታወቀ አንድን ሕዝብ ለሁለት ከፍሎ አንተ ኤርትራዊ ፣ አንተ ደግሞ ኢትዮጵያዊ በማለት መለየቱ ከአንድ ሰው አካል ይህ የቀኝ እጅህ ነው ይህ ደግሞ ግራ እጅህ ስለሆነ ቀኙ እጅህ የአንተ ነው ግራው ግን አይገባህምና ይቆረጥ ብሎ በአንድ አካል ላይ ሁለት አካል ነህ ብሎ እንደመናገር ዓይነት ይመስላል ። የኤርትራም ውሣኔ ሕዝብ ጉዳይም ከዚህ ተለይቶ አይታይም ።

ውሣኔ ሕዝብ እኮ ማለት ሕዝብ የሚሰጠው ፍላጎት ማለት እንጅ መሪዎች ተሰባስበው ከሕዝብ አስተሳሰብ በላይ ሆነው ሊፈጽሙት የሚችሉት ማለት አይደለም ።

በርግጥ ይህ የሽግግር መንግሥት ገና ወደ ዋና መንግሥትነት ተላልፎ በትረ መንግሥት አልጨበጠም ። ነዋሪ የሆነችውን ኤርትራን ተስማምቶ በጊዜያዊነት ሥልጣኑ ሀገር ትከፈል ብሎ መፍቀድ ለኋላው ቀዋሚ መንግሥት ምክር ቤት የማይቀበለው ከሆነ በኃላፊነት በተጠያቂነት አያነጋግርም ወይ፣ አያስከስስም ወይ ?

ዛሬ እኮ የሽግግር መንግሥቱ ባለአደራ ነው ። ሀገሪቱን እንዳለች ጠብቆ ራሱም መልሶ ሕዝብ ይምረጠውና መንግሥትነት ይያዝ ፣ ወይንም ሌላ ይጨብጥ ለመጭው ሕዝብ ለሚሰጠው መንግሥት የሀገሪቱን ሉዓላዊነት እንዳለ ጠብቆ የማስረከብ ግዴታ እንዳለበት ነው የሚሰማን ።

ይህ ጉዳይ ኤርትራ ለዛሬው ተገነጠለችም አልተገነጠለች ይሀን ማድረግ ያለበት በሕዝብ የተመረጠ መንግሥት እንጅ ታግሎና ድል አድርጎ የገባ ዋና መንግሥት አቋቁማለሁ ብሎ ቃል በመግባት መንግሥት ሳይመሠርት እኔ እንጃ አንዲት ሉዓላዊ መንግሥትን ከፍሎ ለአንድ የኢትዮጵያ አካል ለነበረ ወደፊትም ለሚሆን የኤ·ሕ·ግ·ሃ·ኤን ዓላማ ለማስፈጸም ለውሣኔ ሕዝብ ሊያቀርብ ይችላል ፣ የኢትዮጵያ ሕዝብ እንኳን ቢሳተፍበት ኖሮ ጥቂት መንገዶን በያዘ፤ ያም እንኳን ቢሆን የኢትዮጵያ ሕዝብ የሚፈልገው መንግሥት አቋቁሞ በምክር ቤት በሚመርጣቸው አባላት በሠየማቸው አካሎች መክረውበት እንደገና የምክር ቤቱ ውሣኔ ለሁሉም ወንድማማች ሀገሮች ቀርበውለት በድምፅ ሲያፀድቀው የሚፈጸም እንጅ እንዲህ በቀላሉ መገንጠሉ ለወደፊቱ ኃላፊነትን ይሸከማል ?

ቼኮዝሎቫኪያ ከስሎቫኪያ ጋር መለየት ያሻታል በሚል ሐሳብ የቀረበውን ውሣኔ ሕዝብ ከቼክዝ የተለየችው የስሎቫክያ ሕዝብ ብቻውን ውሣኔ ሕዝብ አልሰጠበትም ፣ የቼክዝና የስሎቫክያ ሕዝቦች በአንድነት ባደረጉት ውሣኔ ሕዝብ የጸደቀ ነው ።

ከካናዳም ኩቤክ የተባለችው ለብቻዬ ራሴን እችላለሁ ብላ ብትነሳ ለሕዝበ ውሣኔ የቀረበው የሁለቱም ሀገር ሕዝቦች ሆነው መገንጠሉን ባለመፍቀዳቸው ውህደቱ እንዳለ ሊቀጥል ችሏል።

በዚህ ጉዳይ ላይ የሽግግር መንግሥቱ በቻርተር ያፀደቀው ዴሞክራሲ ባስገኘው የንግግርና የጽሑፍ ነፃነት ምንጭ አፈና ባለመኖሩ ስለ ኤርትራ ጉዳይ በብዙ የሀገሪቱ መገናኛዎች ብዙ ተጽፏል ። ብዙም በየስብሰባው ተነግሯል ። ግን ታዲያ የሕዝብ ድምፅ ቢሰጥም እንኳን ቢተችም ቢነገርም ወይ ፍንክች? ይኸ ነው እንግዲህ የእኛ ምሬት ? ይኸው ነው ለምን ሕዝብ አይጠየቅም የሕዝብን

ወደ ገጽ ፰ ዞሯል

…በምሥራቅ ጎጃም

ከገጽ ፫ የዞረ

ንድ ግለሰብ ላይ ተዓምሩን ገልጸ ዝነኛ የሆነ ፀበል በፈዋሽነቱ እየታወቀ ሊገለጽ ቻለ ። የሰውየ ውን ሙሉ ታሪክና ፀበሉ እን ዴት ለመገኘት እንደቻለ በሚቀ ጥለው ዕትም በፎቶግራፍ በተደ ገፈ ማስረጃ ጭምር እናቀርበ ለን።

የሚደንቀው ነገር ፀበሉ በጣም ጽሩይ የሆነ ከቧንቧ ውሀ የነጠረ ሆኖ ነው። የሚታየው በዚሀ ፀበል የታወሩ ሕፃናት ፣ ሽማግሌዎችና እናቶች ኮረዳዎ ችና ጎልማሶች ተፈውሰዋል ፣ ከልዩ ልዩ ደዌዎች ተላቅዋል የዚህ ዜና አቅራቢ የተመለከተ ውን ሁለት ሕፃናት ታውረው የነበሩ መዳናቸውን ተመልክቶ በፎቶግራፍ የቀረጻቸውን ለአን ባቢዎች አቅርቧል ። ፀበሉ እጅግ በሚያስደንቅ ሁኔታና ለአንድ በአሰቃቂ ሕመም ላይ ለወደቀ በሽተኛ ገና ፀበሉ ሲፈ ልቅ በዚያ ሔዶ እንዲታጠብ በሕልም ተገልጾ ቦታውን እንደ መራው ሲነቃ ልክ እንደመ ራው ሆኖ እንዳገኘውና ለብዙ ጊዜ ተይዞ ከነበረው በሽታ በ፯ ቀን ውስጥ እንደተላቀቀ የተደረ ገውን ገቢረ ተዓምር ከሌሎች አስደናቂ ከሆነ ፈውሶች ጋር ከነፎቶግራፉ እናስነብባችኋለ ንና የሚቀጥለውን ዕትም ተጠባበቁ ።

ይህችም አባቷ የታቀፏት ሕፃን ታውራ ድናለች

…ሀገር ብዕር

ከ፲ኛ ገጽ የዞረ

ድጊ አድራጊው ሕዝብ ነው ። ግን በሕዝቡ ስም ያሰባሰበ፣ የመራ ፣ ተዋግቶ ያዋጋ መሪ ደግሞ ታሪክ ድል አድራጊ ጀግና ብሎ ይጠራዋል እንጅ ያንን ሕዝብ ከመሪው ለይቶ ፈሪ፣ ብሎ ሕዝቡን ጀግና ብሎ አይጠራም ። ይኸ የታሪክ እን ግዳ አቀራረብ ነው ። ወደፊትም ይህችን ሀገር ያለ ጀግና መሪ ማስቀረት ስለሚሆን ከወዲሁ ሊታሰብበት ያሻል ።

ለምሳሌ በሀገራችን በዚህ በኩል የተጻፈውን ታሪክ ብንጠ ቅስ በዘመኑ ለመሾም ፣ ለመሸ ለም ወይንም አቀንቃኝ ለመሆን ሲባል ያደረገው እንጅ ሀሰት ነው ባዮች የታሪክ ተቃራኒዎች አሰፍስፈው ይነሳሉ ። እነዚህም የታሪክ ቀሳጢዎች ለአለው ዘመን እየቆሙ መሆናቸውን መዘንጋት አይገባቸውም ። ይህ ካልሆነ ደግሞ የውጭዎቹን የታ ሪክ ጸሐፊዎች ዋቢ አድርገን ለማቅረብ እንገደዳለን ። ኤ·ጀ· ባርከር· ዘ ሲቭላይዚንግ ሚሽን፣ ዘ·ኢታሎ ኢትዮፒያን ዋር ከገጽ 217 እንስቶ እንደተመለከ ተው እ·ኤ·አ ፲፱፻፴፭ ታኅሥሣ ፮ ቮየኢጣሊያ ሰኳድሮን ኤሮፕ ሌኖች የደሴን ከተማ በቦምብ ደበደቡ ። ቦምብ በሚጥሉት ኤሮፕሌኖች ላይ በዚህ ጊዜ በተ ደጋጋሚ ፀረ ኤሮፕሌን (አንቲ ኤር ክራፍት) መሣሪያ ተተኮሰ ባቸው ፣ ዒላማቸውን እንዲስቱ በማድረግ በዚያ መሃል አል ፈው የጠላት ቦምብ በሕንፃዎች ላይ አረፈ ። ይህም ወታደራዊ ዕልምትን ያልመታ ነበር ። ከከ ተማውም ውጭ በአንድ ሰፊ የጦር ካምፕ ውስጥ የተጣለ ቦምብ ሊያርፍ መቻሉን ኢጣሊ ያኖች ራሳቸው ባስተላለፉት ሪፖርት መግለጻቸውን የታሪኩ ፀሐፊ ኤጀ· ባርከር ታሪኩ ዘግቦ ታል ። ይህንን የእኛም ታሪክ ጸሐፊዎች ሳይዘግቡ አላለፉም ። ወደ ዓላማችን ስንመለስ ኤ·ጀ· ባርከር አለፍ ብሎም ስለግር ማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ አፄ ኃይለ ሥላሴ በጻፈው ታሪክ ላይ ደሴ በዚህ የቦምብ አደጋ ሰለባ እንደሆነችና በዚያ ይገኝ የነበረ ውም የቀይ መስቀል ሆስፒታል በቦምብ እንደተደበደበ ከገለጸ በኋላ ዝቅ ብሎ ደግሞ ስለንጉሠ ነገሥቱ ጠንካራና አይበገሬነት፣ ደፋርነትና ጀግንነት እንዲህ ሲል አትቷል ። "ቀኑን ሙሉ እጅግ በጣም ታላቅ በሆነ ጀግ ነት ራሳቸው ንጉሠ ነገሥቱ ፀረ ኤሮፕሌኒን ፣ መትረየስ በእጃ ቸው በመተኮሳቸው የተነሳ ለኢ ትዮጵያ ወታደር ሞራል በመስጠት ከፍ ያለ ማነቃቃት እንዳደ ረጉ በታላቅ አድናቆት ገልጸላቸ ዋል ። ታሪክ ማለት ይህ ነው ። ይህንን ታሪክ በጥቁር መጋረጃ መሸፈን ደግሞ ለነገው ትዝብት ለመጋለጥ ራስን ማዘጋጀት ሆኖ መቅረብ መሆኑንም ከወዲሁ መረዳት ያሻል ።

አያይዞ ስለጦሩ አሰላለፍ በሰ ጠው ዘገባ ብዛት ያለውን ጦር የካተተውን የኢትዮጵያ ወታ ደር ያዝዙ የነበሩት ራስ ሙሉ ጌታ እንደነበሩና ይህንን ብዛት ያለውን ጦር ይዘው ወደ ሰሜኑ ክፍል አመሩ ። ወታደራቸውን ይዘው ሲጓዙ ከቆዩ በኋላ ታኅ ሣሥ በገባ በሁለተኛው ሣም ንት ላይ ከመቀሌ ፴ ማይል ርቆ ከሚገኘው ተራራ ላይ ዕርድ (ምሽግ) አዘጋጅተው በዚያ ሰፈሩ ። ይኸ ምሽጋቸውን ያጠና ከሩበት የሰሜን ተራራ አምባአ ራዶም ተብሎ እንደሚጠራም ዘግቦታል ።

ከጦርነቱ ይበልቅ የአካበ ቢው ነዋሪ ጠላትን ከመከላከል ይልቅ ተጨማሪ ችግር በመፍ ጠሩ ለራስ ሙሉጌታ ከፍተኛ ፕሮብሌም አስነስቷል ። ይህ ሊሆን የቻለውም ኢጣሊያ በጎሣ በመከፋፈል ውስጥ ውስ ጡን በናዚው የሀሰት ስብከትና ከዚያም ባሻገር ፋሽስት ኢጣ ሊያ በዚያ ይኖሩ ለነበሩት የሥ ልጣኔና የሀገር ፍቅር ለተነሳ ቸው ጎሣዎች ጥሬ ብር ሳይቀር በማደል ለሀገሩ ተሰልፎ ተዋጊነ ቱን እንዳይቀጥል በገንዘብ መግ ዛቱን ስላጠናከረ ነበር ይህም ለራስ ሙሉጌታ ተጨማሪ ችግር አስከተለ ። ራስ ሙሉጌታም በዚያን ጊዜ የዕድሜ ሽምግል ናም ቢኖራቸው እንኳን ድር ጊቱ የያዙትን ቦታ ለማስለቀቅ የተደረገ ውስጣዊ ተንኮል መሆ ኑን በመገንዘባቸው ጥንቃቄ ለመውሰድ አስችሏቸዋል።

በሌላ በኩል ደግሞ ጎጃም ላይ ራስ ኃይሉ ቀደም ሲል ተግዘው ስለነበር በዚያ ቂም ይዘው የጎጃም ግዛታቸውን ሳይ ዋጉ ለጠላት ለማስያዝና ለጥ ቅም እንደሚለውጡት ስለተደረ ሰበት ንጉሠ ነገሥቱ የራስ ኃይ ሉን ግዛት ራስ እምሩ ፲፪ ሺህ ጦር ይዘው በኪዞያ በኩል እንዲ ሰለፉና በታማኝ ኃይሎችም እን ዲታገዙ ተደረገ ። ራስ እምሩ ራስ ኃይሉን ተካግተው ቦታ ውን ያዙ ። ቢሆንም ይህን የመ ሳሰለው መለያት በዚያን ጊዜ የጦር አዛዥ የነበረው ባዮሊዮ ጦሩን ለዝግጅትና ለማመቻቸት አስችሎት እንደነበር ሲቭላይዚ ንግ ሚሽን ሰፋ ካለ አገላለጽ ጋር አቅርቦታል ።

ባዶሊዮ በዚህ መካከል ኃይ ሉን አጠናክሮ አዳዲስ ጦርም በማካተት ጊዜ በማግኘቱ ተመ ቻቸለት ። የመቀሌንና የአድዋን መገናኛ ቦታዎች ለመዝጋት አስ ቻለው ።

ባዶሊዮ የመሬት ውጊያ ለማ ድረግ ቢየስብም እንኳን ኢትዮ ጵያውያን ወደፊት በመገስገስ ረገድ ያላቸውን ድፍረት መረጃ በማጠናከሩ ችግር አናውዞ ታል። ኢትዮጵያውያን ያላቸው ይዞትና ግሥጋሴም በከፍተኛ ምሥጢር በመጠበቁ የተነሣ የወታደሩን እንቅስቃሴና ጥን ካሬ በሚገባ መረዳት አልቻ ለም። ይህም ለባዶሊዮ ሌላ ውጥ ረት ነበር ። ታዲያ የኢትዮጵያን ጦር መቋቋም የሚቻለው በዓየር መደብደብ መሆኑን ስላመነ ኤሮፕሌኖችን በተጠንቀቅ ማቆ የት ቅድሚያ ማድረግ እንደሚገ ባው አምኗል ።

በዚህ ዓይነት ላይ የነበረው ባዶሊዮ ከሐሳቡ ሳይለያዩ ሳያስ በው በድንገት ሁለተኛው የጦር ነቱ ግጥሚያ ታኅሣሥ ፲፭ ቀን ተከፈተ ። ይህ ሊሆን የቻለበ ትም ራስ እምሩ ፫ሺ ጦር ይዘው የተከዜን ወንዝ አልፈውና ሰብ ረው በመግባታቸው ነበር የራስ እምሩን ኃይል ለመቋቋም ሲባል ኢጣሊያ ወደዚያው አንድ መኪና ጦር የያዘ ከአድዋ በስተ ኛርባ በ~~[illegible] ሽለቆ~~ውስጥ አልፎ ፭ ማይል ወደ ወንዙ ርቆ አመራ ። ይህ ጦር መደበኛ ያልነበረ ኤርትራውያንን ያሰለ ፈበት ኃይል እንደነበረም ባለታ ሪኩ ዘግቦታል ።

እንዚሁ የፋሽስት ኢጣሊያ ቅጥረኞች የነበሩት ወታደሮች የሸለቆውን መግቢያ የራስ እምሩ ጦር ገፍቶ እንዳይገባ በመ ከላከል ደረጃ ቆዩ ። ቢሆንም በራስ እምሩ ይመራ የነበረው ጦር ኃይሉን አጠናክሮ በማየል ወደ ሸለቆው የመጣው የጠላት ጦር ባታሊዮን ሳይወድ በግድ ወደ ኋላ እንዲያፈገፍግ አደረ ገው ።

ይህ ድርጊት በጣም ያሰጋት ኢጣሊያ ረዳት የሚሆኑ አንድ ስኳድሮን ቀላል ታንኮችን ወደ ዚያው አሳፈረች ። ሆኖም የኢ ጣሊያ ጦር ይዞት የነበረውን ቦታ የራስ እምሩ ጦር ሲያስለ ቅቅ ሌላው ጦራቸው ያስለቀ ቀው ቦታ አልፎ በመግባት የተ ከዜን ወንዝ ተሻግሮ በመስበር ገባ ። የኢትዮጵያ ጦር በሸለቆው የቀረውን ጦር ከዋናው ጦር መካከል በማስገባት ጦሩን ለሁ ለት ከቆረጠ በኋላ በስፋት ቦታ ውን አካብቦ ያዘ። ጦሩ በኢትዮ ጵያ ጦር እንደ ሳንድዊች በመ ኻል ስለታፈነ ለኢትዮጵያው ያን ከፍተኛ የሆነ እንቅስቃሴን ፈጠረላቸው ። ኢጣሊያኖች ግን ከፍተኛ ችግር ላይ ወደቁ ። ይልቁንም በዚያ ጠባብ ሸለቆ ውስጥ ለመንቀሳቀስ ባለመቻላ ቸው ለሥቃዩ ተጋለጡ ።

ለርዳታ የሔዱት ታንኮችም የነበራቸው ወሳኝ ሚና እንደም ንም ብለው ከዚያ ውስጥ ወጥ ተው ለመሔድ መቻል ፣ አለበለ ዚያም እጃቸውን ሰጥተው መማ ረክ ብቻ ነበር አማራጫቸው። የኢትዮጵያ ጦር ጎራዳውን መዝዞ በማብለጭለጭ ከኢጣ ሊያ ጦር በስተጀርባው ገባበት ። ወደ ኢጣሊያ ጦር በመገስገስም የጠላትን ሠፈር አሸበሩት። ከዚ ያም ባሻገር ኢትዮጵያውያን አንድ ታንክ ለመማረክ ቻሉ ።

የኢጣሊያ ጦር የኢትዮጵያ ውያንን ጎራዴ እያያዝ ሲመለ ከት የኢጣሊያ ጦር በጠቅላላ ነፍሱን ለማዳን ሲል ነፍሴ አው ጭኝ እያለ ሸሸቱን ተያያዘው ። ወዲያው በኢጣሊያ ጦር አዛዥ ላይ የኢትዮጵያ ሠራዊት ድም ፁን ከፍ አድርጎ በመጮህ "ኃይለ ሥላሴ ለዘለዓለም ይኑር፣ ክርስቶስ ከሞት ተነስቷ ል"እያሉ በመዘመር አዛዡንና ሌላም ከርሱ ጋር ያሉትን ሦስት ኢጣሊያኖች ማርከው በቁጥጥር ሥር አዋሏቸው ። ከነዚህም በቀር ሌሎች ኢጣሊያኖችን በመማረክና ወደ አዲስ አበባ በመላካቸው በሲቪል እስር ቤት አጎሯቸው ። አምስት ሰዎች ከነ አዛዣቸው ግን በፈረንሣይ አም ባሳደር አማላጅነት በነፃ እንዲለ ቀቁ ተደረገ ።

ይህም ድርጊትና አፈጻጸም አነስ ያለውን ታክቲክና የተን ኮል ጥቅሞችን የያዘ ለመሆኑ ሲቭላዘይንግ ሚሽን ሳይጠቁ መው አላለፈም ።

ያም ሆኖ እንኳን በዚህ ጦር ነት ውስጥ አደጋ ደርሶባቸው የሞቱት ኢጣሊያኖችን ቁጥር በርካታ አድርጎታል ። በሌላ በኩልም ራስ እምሩ በዘመናዊ መልክ ተሟልቶ የታጠቀውንና ዘመናዊ መሣሪያን ያካተተውን የኢጣሊያንን ጦር ገጥመው ዋጋ ቢስ ማድረጋቸው ከፍተኛ አድ ናቆትን ያተረፈላቸው መሆኑን አመልክቶ ያ ሁሉ ዘመናዊ ትጥ ቅና መሣሪያ ሁሉ በራስ እምሩ ዘንድ በጀግንነት መቅረቡም ሌላ ዕፁብ ድንቅ መሆኑን ዘግቦ ታል ።

ይህ የራስ እምሩ ጦር በኢጣ ሊያ ጦር ላይ ያደረሰው ጀግን ነት በአዲስ አበባ ከተማ ወሬው በተሰማ ጊዜ ወሳኝና ፍጹም የሆነ ጀግንነት ነው በማለትም ተወራላቸው ።

ንጉሠ ነገሥቱም ይህንኑ እን ደሰሙ ለሌሎቹ ጦር አዛዦቻ ቸው የራስ እምሩን አርዓያነት በመከተል አስፈላጊውን ሁሉ እንዲጠቀሙ መልእክት አስተ ላለፉ ።

በዚህን ጊዜ ልውል ራስ ሥዩም የራስ እምሩ ጦር በሸለ ቆው ውስጥ ያስገኘውን ድል እንደሰሙ ወደዚያው ዘመቻ ለመቀጠል ገስግሠው ተነሱ ። የሸለቆው ድል በተፈጸመ ሰ፳፬ ሰዓት ውስጥ ኢጣሊያ የዓየር ስለላ መረጃ ክፍል ቁጥራቸው ፭ሺህ ያህል የደረሱ የኢትዮጵያ

ወደ ገጽ፫ ዞሯል

ፖለቲካና ማኅበራዊ ዓምድ

የወራሪዎች ሤራና የኢትዮጵያ ድል

ትውልደ ጻድቃን ይትባረኩ (ከፎቶ ማኅደር)

ክፍል ፩

የካቲት 4 ቀን 1909 ዓ·ም ወ/ሮ ዘውዲቱ ምኒልክ የኢትዮጵያ ንግሥት ነገሥታት ደጃዝማች ተፈሪ መኰንን ራስ ተብለው አልጋ ወራሽና እንደራሴ ሆነው ኢትዮጵያን እንዲመሩ መሣፍንቱ መኳንንቱና የኢትዮጵያ ሕዝብ በአዋጅ አጸደቀላቸው ።

ከዚህም ዕለት ጀምሮ ልዑል ራስ ተፈሪ መኰንን በሕፃንነት ዕድሜያቸው የተማሩትን ትምህርት መሠራት በማድረግ የሰለጠነውን የምዕራብ ሕዝብ ጥበብ ወደ ሀገር ለማስገባት እንዲቻል ዘዴውን ለንግሥት እያቀረቡ ካስፈቀዱ በኋላ የዘመኑን ሹማምንት እየሰበሰቡ በምክክር እያሳመኑ በድምፅ ብልጫ እያስወሰኑ ለኢትዮጵያ ዕድገትና ሥልጣኔ ብርቱ ጥረት ያደርጉ ጀመር።

የ1ኛው የዓለም ጦርነት እንደተፈጸመ 27 መንግሥታት በስዊዝ አገር ዠኔቭ ላይ እ·ኤ·አ· ሰኔ 21 ቀን 1919 ዓ·ም· ስብሰባ አድርገው የዓለም መንግሥታት ማኅበርን አቋቋሙ ።

አልጋ ወራሽም ጉዳዩን ሰምተው ጽሑፍም አግኝተው በማንበብ ስለተረዱ ወዲያው ለንግሥቲቱ አቅርበው በማሳወቅ ኢትዮጵያም የዓለም መንግሥታት ማኅበር አባል ብትሆን የሚጠቅም መሆኑን ገለጹላቸው ።

ንግሥቲቱም “ይመከርበትና የሚሆን ከሆነ ይሁን” ስላሏቸው መኳንንትና መሣፍንቱን ጠርተው በጉባዔ አስረድተውና አሳምነው ስምምነት ስለተገኘ አንድ የመልእክተኞች ቡድን ወደ ዠኔቭ ተልኮ የተላከበትንም መልዕክት አድርሶ ኢትዮጵያ የዓለም መንግሥታት ማኅበር አባል እንድትሆን አስፈቅዶ የአባልነቱንም ፎርማ በውክልናው መሠረት ፈርሞ በደስታ ተመለሰ ።

ከዚያም በኋላ ልዑል አልጋ ወራሽ ራስ ተፈሪ ከሚያዝያ 10 ቀን 1916 ዓ·ም· ጀምሮ በንግሥቲቱ መልካም ፈቃድና ትዕዛዝ አውሮፓን ጐብኝተው ለመመለስ ብዙ መሣፍንትና መኳንንት አስከትለው ከአዲስ አበባ ወደ አውሮፓ ሄዱ ። አውሮፓም ተሻግረው ብዙ ሀገሮችን በመጐብኘት የመንግሥታት መሪዎችን በመተዋወቅ ለ4 ወር ከ21 ቀን ያህል ቆይተው ነሐሴ 29 ቀን 1916 ዓ·ም· አዲስ አበባ በሰላም ተመልሰው ገቡ ።

ከኤውሮፓም ከተመለሱ በኋላ ልዋል ልደር ሳይሉ አስፈላጊውን ሁሉ ለንግሥቲቱ እያቀረቡ በማስፈቀድ ኢትዮጵያን ለማሰልጠን ወዲያ ወዲህ ሲሉ ሳለ ንግሥተ ነገሥታት ዘውዲቱ መጋቢት 22 ቀን 1922 ዓ·ም ከዚህ ዓለም በሞት ስለተለዩ አልጋ ወራሹ ቀ·ኃ·ሥ ንጉሠ ነገሥት ዘ ኢትዮጵያ ተብለው ጥቅምት 23 ቀን 1923 ዓ·ም ነግሠው ዘውድ ጫኑ ።

ከዚህ በኋላ ግን ማስታወስ የሚያስፈልገን ቀድም ብሎ ኢትዮጵያ የዓለም መንግሥታት ማሕበር አባል እንድትሆን ጥያቄ ባቀረበችበት ወቀት የፈረንሳይ ፣ የእንግሊዝ ፣ የኢጣልያ መልዕክተኞች ሙሉ ድጋፍ ሰጥተዋት ሳለ ኢጣልያ አቋሟን ለውጣ ኢትዮጵያን በግፍ ለመውረር ለምን እንደተጣደፈች በእርጋታ እናስተውል ።

ቀ·ኃ·ሥ ንጉሠ ነገሥት ሆነው በትረ መንግሠቱን ከጨበጡ በኋላ በአልጋወራሽነታቸው ጊዜ ሲያካሄዱት የቆዩትን የሀገር ግንባታ ሥራ ቀጠልው በአስቸኳይ የጥበባ ጥበብ ት/ቤቶችን ፣ የጦር ማሰልጠኛ ተቋሞችን በማቋቋም ዘመናዊ የጦር መሣሪያዎች ከውጭ ሀገር በማስመጣት ላይ መሆናቸውን ስለተገነዘቡ ኢትዮጵያ በዚህ ሁኔታ ከደረጀች ከ40 ዓመታት በፊት በኢጣልያ ላይ ያገኘችውን ድል ስለምትደግም ያ ከመሆኑ በፊት ዕድገቷን ለማጨናገፍ ይችሉ ዘንድ ከወዲያ ወዲህ መሯሯጥን ሥራዬ ብለው ተያያዙት ።

ለወረራ እንዲያመቻቸው በኢትዮጵያ ነፃ ግዛት ውስጥ ጣልቃ እየገቡ ግጭትና ጦርነት እያስነሱ ሲያምታቱ ቆይተው በሙሰሊኒ አደፋፋሪነት የጣሊያን ፋሽስት በግፍ ተነሣስቶ ኢትዮጵያን ወርሮ ሚያዝያ 27 ቀን 1928 ዓ·ም· አዲስ አበባ ከተማ ለመግባት ቻለ ።

ቀ·ኃ· ሥላሴም ከማይጨው ጦር ሜዳ በስንት ግዝት ከተነሡ በኋላ የኢትዮጵያ ሕዝብ በዱር በገደል ሆኖ ጠላትን እየተከላከለ በአርበኝነት እንዲቆይ መመሪያ ሰጥተው ሚያዝያ 22 ቀን አዲስ አበባ ገብተው ወዲያው ወደ ጅቡቲ ከጅቡቲ ኢየሩሳሌም ፣ ከኢየሩሳሌም ወደ እንግሊዝ ሀገር ለንደን ተሰደዱ ።

ለንደን ባዝ ቁቀምጠውም ኢትዮጵያ ብቸኛይቱ አፍሪካዊት የዓለም መንግሥታት ማኅበርተኛ በመሆኗ 4·ቱን ዓመታት ሙሉ ለዓለም መንግሥታትና ለማኅበሩና ለዓለም ሕዝብ ድምጻቸውን በሬዲዮ በማሰማት በየጊዜው አቤቱታቸውን እያቀረቡ ታሪካዊና ትንቢታዊ ቃላትን ቢያሰሙም ፍርድ ባለማግኘታቸው ተስፋ ሳይቆርጡ ሲከራከሩ ቆዩ ።

የኢትዮጵያ ሕዝብ ከሆነውም መካከል እውነተኞቹና ታማኝ ዜጎች ቤት ንብረታቸውን ትተው ያገኙትን መሣሪያ ይዘው አርበኝነታቸውን ቀጥለው ወራሪውን አናፈናፍን ብለው መግቢያ መውጫ በማሳጣት 5 ዓመት ሙሉ ያለምንም ታከተኝ ተዋጉት ።

ግርማዊነታቸውም በስደት ያለውን ኢትዮጵያዊ አሰባስበው ጦርነቱን ለማስፋፋትና ኢትዮጵያን ከፋሽስት እጅ ለማላቀቅ የሚያስችላቸውን እንደነ አቶ ሎሬንስ ትዕዛዝ (ብላቴን ጌታ) የመሳሰሉትን መልዕክተኞች ወደ ኢትዮጵያ እየላኩ ከአርበኞች ጋር ግንኙነት ሲያደርጉ ቆይተው በቆራጥነት ወደ አፍሪካ ምድር ለመመለስ ተነሱ ።

በዚህም መሠረት ሰኔ 17 ቀን 1932 ዓ·ም ከለንደን ፖዲንግተን ጣቢያ (ፍላይንግ ቦት) በዓየርና በባሕር ተንሳፋፊ ጀልባ ተሳፍረው ሰኔ 18ቀን 1932 ዓ·ም· ግብፅ እስክንድሪያ ደረሱ ። እስክንድሪያ ወደብ ላይ ከተንሳፋፊው ጀልባ ወርደው እንግሊዞች በማረኩት በኢጣልያ ባለሞተር ጀልባ ገብተው ሁለት ቀናት ውለው አድርው በተንሳፋፊው አሮፕላን ገብተው ወደ ካርቱም ተጓዙ።

ምድረ ሱዳን እንደደረሱም ገና በዓየር ላይ እንዳሉ የሱዳን ባለሥልጣኖች የቀ·ኃ·ሥን ሱዳን መግባት ጠሊያን የሰማ እንደሆነ ያጠቃናልና ፊቱን ወደ ዋዲ ሀልፋ አዙሮ እዚያ እንዲያርፍ ትእዛዝ ሰጡ ።

የፀሐይ ሐሩርና ረምጫ በበዛበት ዋዲ ሀልፋ አርፈው ለጥቂት ቀናት ከሰነበቱ በኋላ ከዋዲ ሀልፋ በባቡር ተሳፍረው ሰኔ 25 ቀን 32 ዓ·ም· ካርቱም ለመግባት ቻሉ ።

ግርማዊነታቸው በዚህ ዓይነት በሱዳን በረሃ ተንከራትተዋል

ካርቱም ገብተውም ደግሞ ጀበል አውሊያ ላይ በጥንቃቄና በድብቅ እንዲቆዩ ስለአስገደዷቸው ቢያዝኑም ይህን ሁሉ መከራ በትዕግሥትና አርቆ በማስተዋል አልፈው መላው የኢትዮጵያ ሕዝብ ከእንግሊዝ አገር ተመልሰው ሱዳን መኖራቸውን እንዲያውቅና አርበኞችም ትግላቸውን እንዲያፋፍሙ ለማነቃቃት በካርቱም ሬዲዮ ጣቢያ መሪ ቃላቸውን ለማስተላለፍ በቁ ።

እዚያ ሆነው ሐምሌ 6 ቀን 32 ዓ·ም· ለኢትዮጵያ ሕዝብ ሹማምንትና አርበኞች በሙሉ አዋጅ አውጀው በአውሮፕላን አስበተኑ ። ወዲያውም ከእየሩሳሌምና ከግብፅ የደረሱላቸውን መኳንንት ሰብስበው ከእንግሊዝ መንግሥት ያገኙት ርዳታ ፲፰ ሺህ የነፍስ ወከፍ መሣሪያ ሁለት ሚሊዮን ጥይቶች በቂ ባይሆንም ያገኙትን ይዘው በአስቸኳይ ወደ ሀገራቸው ለመግባት ወሰኑ።

ሐምሌ 6 ቀን 32 ዓ·ም· ቅዳሜ ከሱዳን አገረ ገዢ ከስር አስቴዋርትና ከጀኔራል ዌቤል ጋር በምሥጢር ተነጋግረው እንደጨረሱ በማግስቱ በ7/11/32 ከኢትዮጵያ መኳንንቶች ጋር ስብሰባ አደረጉ ። በዚህም ወቅት በጣም ያሳሰባቸው የአውሮፕላን ርዳታ ያለመገኘቱ ጉዳይ ስለነበረ አሁንም እንደተናንቱ እንግሊዞች አለን ብለው የሰጡትን መሣሪያ ብቻ ተቀብሎ ወደ ምድረ ኢትዮጵያ ለመግባትና ቢቻል ጠላትን ድል ለማድረግ ካልተቻለም እናት ሀገር ገብቶ መሞት እንደሚሻል ባንድ ቃል ተስማሙ ።

ከዚያም በኋላ ኬንያ የነበሩት 600 ባለ ትጥቅ ከሐርጌሳ ወደ ጅቡቲ የተዛወሩ 400 ሰዎች እንዲመጡላቸው ጠየቁ። ያም እስኪሳካ በካርቱም የተገኙ ኢትዮጵያውያን የጦር ትምህርት እንዲማሩ አደረጉ ። በተደጋጋሚም በያዙት የማተሚያ መኪና አዋጆችንና መግለጫዎችን እያዘጋጁ ወደ መሃል ኢትዮጵያ በአውሮፕላን በመላክ ሲያስበትኑ ቆዩ ።

በዚህ ሁኔታ እስከ ጥቅምት 20 ቀን 1933 ዓ·ም· በብሔረ ሱዳንም የኢትዮጵያን ጦር እንዲሰለጥን ሲያደርጉ ቆይተው ሚስተር አንቶኒ ኤደን የእንግሊዝ ውጭ ጉ/ሚር ካርቱም ተገኝተው የ3ቀናት ጉባዔ አካሂደው ለጃንሆይ ከተነገረው በላይ የጦር መሣሪያ እንደሚደረግላቸው ቃል ገብተው ተመለሱ ።

ጣሊያንም የጃንሆይን ካርቱም መግባት በመረዳቱ ጦሩን አጠናክሮ የጐጃምን አርበኞች አድቅቆ በር በሩን ለመያዝና መግቢያ ለማግኘት ቢቀጥም በነደጅዝማች በላይ ዘለቀ ፣ ደጃ ነጋሽ ፣ በደ መንገሻ ጀምበሬ ጦር ድባቅ እየተመታ መፈናፈኛ በማጣት ደብረ ማርቆስ ከተማ ተከማችቶ ቆየ ።

የጃንሆይ ጥረት በዚህ ሁኔታ ቀጥሎ ሳለ በታሕሣሥ ወር 33 ብሮክለኸርስት በመባል አንድ የእንግሊዝ ሰው የሚመራ ቡድን ካይሮ ገባ ። የጓዱ ተልዕኮ ኢትዮጵያን በጐሣ የመከፋፈያው ምቹ ጊዜ አሁን ነው በሚል ዕላማ የተመሠረተ ሲሆን ይህ አሳብ በእንግሊዝ ባለሥልጣኖች ላይ እንኳ መንታ አሳብ ፈጥሮ ነበር ።

በኰሎኔል ብርኮለኸርስት የሚመራው ቡድን ወደ [illegible] ኢትዮጵያ ካገባ በኋላ ጎሣን በጎሣ ላይ በማነሣሣት ያገር ውስጥ የርስ በርስ ብጥብጥ ሲቀጣጠል አገሪቱን በሁለትና በሦስት ቦታ ከፋፍሎ ለመያዝ የታቀደ ነበር ።

ኮሎኔል ብሮክለኸርሳት በካይሮ የነበሩትን ባለሥልጣናት ጄኔራል አርቾባልድና አማካሪዎቻቸው ተስማምተውበት ቡድኑ ከሱዳን ባለሥልጣኖች ጋር እንዲነጋገር ላኩት ። ይህም ሁኔታ ንጉሠ ነገሥቱን ወደ ኢትዮጵያ እንዳይገቡ አድርጎ

ወደ ገጽ ፬ ዞሬል

… አምኃ ሥላሴ መልእክት

ከገጽ ፩ የዞረ

ነገር ሊደርስ ይችላል ። ሆኖም በዚህ ዓይነት የሚመጣ መገንጠል የሕዝቡ ውሣኔ ድምጽ ነው ብሎ መቀበል ያዳግታል ፣ ምክንያቱም በኤርትራ ውስጥ የሰላም ፣ የነፃነትና የዲሞክራሲ ሁናቴ ገና ስላልተፈጠረ ነው ። በዚህ ሁናቴ ኤርትራ ዲሞክራሲ ሣይኖራት ሀገሪቱ ብትገንጠል በኃይል የተደረገ መገንጠል ስለሆነ ሕዝቡ መልስ በአንድነት ሕልውናው ይለውጠዋል።

ለአጭር ጊዜ ጥቅም ሲሉ መገንጠል የሚደግፉ ሕሊናቸውንና ክብራቸውን ለወደፊቱ ማትረፍ አለባቸው ። ከተፈጥሮ ሕግ ውጭ በሆነ አፈጻጸም ሥራ በመሥራታቸው የሚወነጀሉ ብቻ ሣይሆኑ የቀድሞ የአባቶቻችንን እርግማን በራሣቸው ላይ የሚያመጡ ናቸው ። ትውልድ ዘለዓለም ሲያወግዛቸው ይኖራል ። አስተሳሰባቸውን ከብዙኃኑ ሕዝብ ጋር አንድ ማድረግ ይገባቸዋል። ይህ ሣይሆን ቀርቶ ሰዎች እኛን ለመለያየት የሚጋርዱበት ሰው ሠራሽ መጋረጃ ሁሉ እንደ ሸረሪት ድር ተጠርጐ ይጣላል ። ቆራጥና ታማኝ ኤርትራውያን ወንድሞቻችን ይህን ተጋድሎ ከዚህ ቀደም ፈጽመውታል ፣ ወደፊትም ይፈጽሙታል።

የዚህ አሳሳቢ የታሪክ ወቅት፣ ለተወደደው ሕዝባችን የምንሰጠው ምክር የኢትዮጵያን ባህልና ሥልጣኔ አንጸባራቂ ሆኖ ለዘመናት እንዲቆይ ያደረገውን እምነት አጥብቆ ጠብቆ እንዲኖር ነው ። በአብዛኛው የዚህ ዓይነት ያለባቸው አካሎች አፍራሽ ዘመቻ ላይ መቆም አይኖርባቸውም ፤ ታሪካችን የሚጠፋበትን ለትውልድ ተጠቃሽነት ላለማትረፍ መጣጣር ይኖርባቸዋል ።

እነዚህ የቆዩ ልምዶቻችንና እምነቶቻችን ከሰሜን ሆነ ከደቡብ ፣ ከምሥራቅም ሆነ ከምዕራብ በሕዝባችን የአንድነት መሠረት ላይ ጸንተው የቆሙ ናቸው ። የሁሉም ምንጭ አንድ ነው ። ሁሉም የአንዲት እናት ኢትዮጵያ ልጆች በመሆናቸው ኩራት ይሰማቸዋል ። የዚህ ምዕተ ዓመት ዋነኛ የዓለም ማወናበጃ ሁኖ ቀርቦ የነበረው ማርክሲዝም የመደብ ጦርነት ለማስነሣት ቢያሰፈስፍም አልሠራም ። አሁንም ቢሆን በሌላ መልኩ የጐሣ ጦርነት ለመፍጠር መጨቃጨቁ ራስን ለታሪክ ተጠቃሽነት ማዘጋጀት ይሆናል ። ሕዝባችን ስለማይቀበለው አሁንም ይወድቃል ። ይህም እንደሚሆን በቂ ምልክት አሁኑኑ እየታየ ነው ።

ከጨቋኝ የደርግ መንግሥት ውድቀት በኋላ በሰላም ፣ በነፃነትና በዲሞክራሲ መንገድ ጠንካራና የተባበረች ኢትዮጵያን ለመገንባት ታላቅ ዕድል ቀርቧል ።

ይህ ታላቅ ዕድል የተሳሳተ ሃሣብ በመከተል ሲበላሽ ማየት ተስፋ የሚያስቆርጥ ነው ። በዚህ በተሳሳተ እምነት ምክንያት የሰዎች መብት ፣ ነፃነትና ፍትሕ መስዋዕት እየሆነ ነው ። ይህን የተሳሳተ መንገድ አውቆ በኢትዮጵያ ለሁሉም ኢትዮጵያውያን ፍትሕ ብልጽግና እኩልነት የሰፈነበት ኅብረተሰብ ለመፍጠር አጥብቆ መሥራት ይገባል ። በዚህ ረገድ ለዓለም ኅብረተሰብ ለማሳሰብ የምንወደው ጉዳይ አለ ። ለራሣቸው ጥቅም ሲሉ የተባበሩት መንግሥታት የአፍሪካ አንድነት ድርጅት የአንድ ሀገር ብሔራዊ አንድነት ፣ ልዑላዊነት ከመደገፍ መሠረተ ሃሣብ ማፈግፈግ የለባቸውም ። ይህም መሠረተ ሃሣብ በኢትዮጵያ ላይ አንድ ጊዜ ከተጣሰና ~~ኢትዮጵያ ከተደፈረች ከዚህ~~ ዕጣ የሚያመልጥ ሀገር በአፍሪካ ውስጥ ሊገኝ አይችልም ።

አትዮጵያ ታበጽሕ ዕደዊሃ ሃበ እግዚአብሔር!

ስለበዓሉ ሁኔታ ሰፋ ያለ ዘገባ በሚቀጥለው እትም እናቀርባለን።

ታላቁ የዐድዋ ድልና ውጤቱ

ኢጣሊያን የጥንቱን የሮማ ቄሣር መንግሥት ገናናነት እመልሳለሁ ብላ እስከ አፍንጫዋ በዘመናዊ ጦር ታጥቃ ወሰን አልፋ ወረራ በኢትዮጵያ ላይ ስትቃጣ ዳግማዊ አፄ ምኒልክ ሕዝባቸው እንደ አንድ ሰው ሁኖ እንዲነሳ ያደረጉት በሚከተለው የክተት አዋጅ ነው ።

“ያገሬ የኢትዮጵያ ሰው ሁሉ ስማ”

“እግዚአብሔር በቸርነቱ እስካሁን ድረስ ጠላት አጥፍቶ ፣ አገር አስፍቶ አኖረን” “እኔም እስካሁን ገዛሁ” ከእንግዲህ ግን ስላገሬ ስለ ኢትዮጵያ ብሞትም ሞት የሁሉ ነውና አላዝንም ። ዳግም እግዚአብሔር እስካሁን በጠላቴ ፊት አሳፍሮኝ አያውቅምና ወደፊትም ያሳፍረኛል ብዬ አልጠራጠርም ።

“አሁንም እግዚአብሔር በባህር ወስኖ የሰጠንን አገር የሚያጠፋ ፣ ሃይማኖት የሚለውጥ ጠላት መጥቶብናልና ስንቅኽን እያሰናዳህ ተከተለኝ ። ያገሬ የኢትዮጵያ ሕዝብ ሆይ እስካሁን የበደልሁኽ በደል ያለ አይመስለኝም ።

“ስለዚህ ለሀገርኽ ፣ ለሚስትኽ ፣ ለልጅኽ ፣ ለሃይማኖትኽ ፣ ስትል ጉልበት ያለኽ በጉልበትኽ ፣ ገንዘብ ያለኽ በገንዘብኽ ፣ ጉልበትም ገንዘብም የሌለኽ ግን በሐዘንኽ ርዳኝ ። ይህን ዐዋጅ ከሰማኽ በኋላ ወሳልተኽ ከዘመቻው ብትቀር ትቀጣለኽ።

“እኔም በጥቅምት ወር ካዲስ አበባ እነሳለሁና የሸዋ ሰው እስከ ጥቅምት እኩሌታ ወረይሉ ይግባ ። የጐዣም ፣ የበጌምድር ፣ የደንቢያ ፣ የቋራ ፣ ከጨጨኾ በላይ ያለኽ አሸንጌ ላይ ፣ የሰሜን፣ የወልቃይታ ፣ የጠገዴ ሰው መቀሌ ላይ ላገኘኽ ።”

ኢጣሊያኖች ባህር አልፈው ከሀገራቸው ኢትዮጵያን ለመያዝ ቆርጠው እንደመጡባቸው ሲያውቁ ዳግማዊ አፄ ምኒልክ እምነታቸውን በፈጣሪያቸው ላይ ጥለው ፣ ሕዝባቸውን ለገናናው የአድዋ ጦርነት ያስሰለፉት ጠንካራ እምነታቸውን በፈጣሪያቸው ጥለው ነበር ። ፈጣሪያቸውም በፈተናቸው ጊዜ አልተዋቸውም ።

ሠራዊቱ ወደ አድዋ ሲዘምት የራሱን የጦር ትጥቅ ፣ የራሱን ስንቅ ይዞ ነው ። የአሁን ዘመን ሰው ይህ ለምን እንዲህ ሆነ ፣ እንዴት እንዲህ ሆነ ብሎ መጠየቅ ይገባዋል ።

መልሱ ሩቅ አይደለም ። መጀመሪያ ንጉሠ ነገሥቱ ለዘመቻ ሲነሱ “እግዚአብሔር እስካሁን ድረስ በጐኔ ቁሞ እንደረዳኝ ሁሉ አሁንም ዕርዳታው አይለየኝም” ብለው ተነሱ እንጂ በራሳቸው አልተመኩም። እስካሁንም ያገኙትን ድል እግኢብሔር በጥበቡ ፈጸመልኝ ብለው አመኑ እንጂ በእኔ ጥበብ ፣ በእኔ እውቀት ፣ በእኔ ጉልበት ተፈጸመ ብለው አልተኩራሩም ።

ዳግመኛም ሕዝባቸውን በአዋጅ ክተት ሲሉ ሁሉም በአቅሙ ያለውን እንዲያደርግ ጠየቁ እንጂ ማንንም ከአቅሙ በላይ የሆነ ነገር እንዲያደርግ አልጠየቁም ። ሕዝባቸውን የጠየቁት “ለሀገርኽ ፣ ለሚስትኽ ፣ ለልጅኽ ፣ ለሀይማኖትኽ” ስትል የምትችለውን ሁሉ አድርግ ሲሉ ነው ።

ታላቁ የአድዋው ጀግና ዳግማዊ አፄ ምኒልክ

ኤርትራ በዚህ ሰሞን

ከ፩ኛ ገጽ ዞረ

ነዘባይነተ በአፈሙዝ መቆጣጠር ከሆነ ደግሞ ውጤቱ አያስደስትም የሚያሰኝን ።

ያንን ጨቋኝ መንግሥት ፣ ፋሽስታዊ የወታደር መንግሥትን የኢትዮጵያ ሕዝብ አንገፍግፎት ከጫንቃው ላይ አራግፎ ጥሏል ። ግን በኤርትራ ጉዳይ ላይም የኢትዮጵያ ሕዝብ ትገንጠል ብሎ ያላፀደቀ በመሆኑ ውሣኔ ሕዝቡን ሚስተር ቡትሮስ ቡትሮስ ጋሊ የኤርትራን ሕዝብ ለብቻ አድርገው በመላካቸው የኢትዮጵያ ሕዝብ የሚመለከታቸው በጸሐፊነታቸው ሥልጣን ሳይሆን ምን ዓይነት ሰብአዊነት ቢኖራቸው ነው በማለት ነው ።

ቢሆንም ሰፊውን ሕዝብ የሚያቅፍ መንግሥት ከሰፊው ሕዝብ ጋር ሆኖ ሰሞኑን ለውሣኔ ሕዝብ በታፈነ የኤርትራ ሕዝብ ላይ ስመ ውሣኔ ሕዝብ ወስዶ ኤርትራ ብትገነጠልም ተመልሳ ትመጣለች ።

ለመሆኑማ በዚህ ዓይነት ሁኔታ ገና በኤርትራ ብቻ የምናበቃ አይመስልም። የመገንጠል ነገር ካነሳን ሰሞኑን አቶ ኢብራሂም መልካ የአሕዴድ ምክትል ጸሐፊ ብድግ ብለው እኔ ኩሩ ኢትዮጵያዊ ነኝ ከማለቴ በፊት ኦሮሞነቴ መረጋገጥ አለበት ፣ ኦሮሞነቴን ያላረጋገጠች ኢትዮጵያ ሺህ ቦታ ትበጣጠስ ሲሉ ተናግረውስ የለ ? ደግነቱ ኦሮሞዎች ይህን ተናገሩ እንዳንል ኦሮሞዎችን ሳይወክሉ እኔ ብለው በመናገራችው ሀገሬ ኢትዮጵያ ሺ ቦታ ቀርቶ ጥቂት አፈሯ እንኳን ተቆንጥሮ አይሔድም ። ያንን በሚያህል ድንፋታም የኢትዮጵያን ሕዝብ ጭምር መደፈር መሆኑን አቶ ኢብራሂም ሊገነዘቡት ያሻል ። አለፍ ብሎ ደግሞ ይሔ በየመጽሔቱ ማንም ነፍጠኛ እየተነሳ የሚሰጠው ፍጹም የኢትዮጵያ አንደነት የሚል ነገር ኢትዮጵያን ብትንትኗን ነው የሚያወጣት ማለታቸውም ቢሆን ትዝብት ያተርፍል ። ነፍጠኛ ማለት ምንድነው ? አቶ ኢብራሂም ያልተገነዘቡት ነገር ያለ ይመስለናል ። ነፍጠኛ ማለት እንዳሁኑ ጊዜ ኢትዮጵያ በጦር ሳትደራጅ ወታደር ሳይኖራት ቤተሰቡን ትቶ ለሀገር አንድነት ለወሰን አለመደፈር ሲል በየበረሃው እየተንከራተተ ግንባሩን ለሀሩር ፣ ደረቱን ለጦር ፣ ዕግሩን ለጠጠር እየገበረ ከአራዊት እየተጋፋና እየታገለ ይህችን ሀገር እንደነበረች እርሱ ከአባቱ የወረሳትን መልሶ በደሙ ከፍሎ ለልጆቹ ያስተላለፈ ማለት ነው ።

ኢትዮጵያ ሺ ቦታ ትበጣጠስ ማለት ደግሞ የአንድ ሉዓላዊ ሀገርን ክብር መዳፈር በመሆኑ በአነጋገርዎ ገደብ አለፍ ብለው ነው የሠነዘሩትና ታሪክንም አብረው እንዲዳስሱ እንመክርዎታለን ። ኢትዮጵያ ኢትዮጵያ ናት ከኢትዮጵያ አካል የሚበታተን አካል ሳይኖር እርስዎ ለመበታተን ከተነሱ አሁንም ይሞክሩ ቢሞክሩም ሙከራዎ የሚያዛልቅ አይመስልም ፤ ኢትዮጵያና ኢትዮጵያውያን ምን ታሪክ እንዳላቸው ከወዲሁ መረዳት ይኖራልና ።

ዜና ዕረፍት

በዚህ ዓመት ሁለት የሞዓ አንበሣ ዙፋናዊ አሰባሳቢ አካል የማዕከላዊ ምክር ቤት አባላት የነበሩ ከዚህ ዓለም በሞት ተለይተዋል ። እነርሱም አቶ ሱራፌል ኃይሌና ሻምበል ሙላቱ ዓርምዴ ናቸው ።

አቶ ሱራፌል ኃይል በ1908 ዓ·ም የተወለዱ ሲሆን የዓረፉት ሕዳር 8 ቀን 1985 ዓ·ም በህመም ነው ። አቶ ሱራፌል የ5 ሴቶችና የ2 ወንዶች ልጆች አባት ነበሩ ።

አቶ ሱራፌል በትምህርት ሚኒስቴር በተለያየ የሥራ ደረጃ ከ1933 ዓ·ም ጀምሮ በጡረታ እስከተገለሉበት ጊዜ ድረስ ሀገራቸውን በቅንነት አገልግለዋል ።

ሻምበል ሙላቱ ዓርምዴ ያረፉት በተወለዱ በ77 ዓመታቸው መጋቢት 3 ቀን 1985 ዓ·ም በህመም ነው ። ሻምበል ሙላቱ የአምስት ዓመት አርበኛ ሲሆኑ ከድልም በኋላ መጀመሪያ በጦር ሠራዊት በኋላም ወደ ፖሊስ ሠራዊት ተዛውረው ሀገራቸውን በቅንነት አገልግለዋል ። በመጨረሻም በሕዝብ ተመርጠው በምክር ቤት አባልነት ሠርተዋል።